

Kandidatspeciale
I Anvendt Filosofi
Af Emilie Møller-Kjær
Vejleder: Henrik Jøker
Juni 2024 - 10. Semester

AALBORG
UNIVERSITET

Indholdsfortegnelse

<i>Abstract</i>	4
Introduktion	4
<i>Problemformulering</i>	5
<i>Racisme</i>	6
Racisme i Danmark: I en historisk og samtidig kontekst	8
Frantz Fanons teorier	9
Introduktion til Judith Butler	11
<i>Performativ identitet i Giving an Account of Oneself</i>	12
<i>John Langshaw Austins talehandlingsteori</i>	14
<i>Sproglig vold og diskrimination</i>	17
<i>Sprogets historicitet</i>	21
<i>Gentagelsens kraft</i>	21
<i>Modstand og subversion</i>	22
<i>Censur og ytringsfrihed som et paradoks</i>	23
<i>Behovet for anerkendelse</i>	24
Lisa H. Schwartzmans kritik af Butlers teorier	25
<i>Sammenfatning af Butlers og Schwartzmans Teorier</i>	29
Judith Butlers teorier	30
<i>Lisa H. Schwartzmans Kritik</i>	30
Sprog og magt	31
Performativitet og identitet	31
Analyse	32
<i>Racebegrebets udvikling</i>	33
<i>Racialisering</i>	35
<i>Nyracisme</i>	39
Eksempel på nyracisme i Danmark: Ghetto Lovgivning	42
Frantz Fanons teori anvendt på ghetto Lovgivning	44

Judith Butlers teori anvendt på ghettolovgivningen	45
<i>Lisa H. Schwartzmans teori anvendt på ghettolovgivningen .....</i>	46
<i>Frantz Fanon: Kolonialismens arv og internaliseret racisme.....</i>	48
<i>Judith Butler: Performativitet og sprogets magt.....</i>	49
<i>Lisa H. Schwartzman: Kritik af Butlers abstraktion og fokus på kontekst .....</i>	50
Opsamling på teorier og eksempler	51
Mulige fremtidige perspektiver	51

Abstract

The primary focus of this thesis is to explore and examine the manifestation of the claim that racism still exists in a contemporary Danish context. The central research question posed by the thesis is: "How does racism manifest itself in a contemporary Danish context, and how do language and conceptions of national identity contribute to sustaining racialized hierarchies and the notion of cultural incompatibility, leading to the alienation and marginalization of ethnic minorities?" Primarily utilizing the theories from *Giving an Account of Oneself* and *Excitable Speech - A Politics of the Performative* by Judith Butlers , Frantz Fanons ideas written in *Black Skin, White Masks*, and Lisa H. Schwartzmans criticism of some of Judith Butlers theories in the article *Hate Speech, Illocution, and Social Context: A Critique of Judith Butler*, this thesis investigates the historical, structural, and linguistic mechanisms behind racialization and discusses potential strategies and initiatives for counteracting discrimination and promoting a more just and inclusive societal structure in Denmark.

Drawing on the theories of philosophical thinkers such as Judith Butler, Frantz Fanon, and Lisa H. Schwartzman, the study applies their concepts to modern-day Denmark. The study aims to analyze how racism can be identified within Danish society, particularly through the language that may appear non-racist yet remains harmful and marginalizing. Additionally, the thesis examines how preconceived expectations based on ethnicity can foster marginalization and segregation within Denmark.

The thesis aims to analyze the historical, structural, and linguistic impacts on racism and discuss potential strategies for reducing the persistence of latent racist discourse. Addressing this issue is seen as crucial for diminishing discrimination and fostering a more equitable and inclusive society. To highlight how exclusionary language manifests in Denmark, the thesis analyzes specific examples from the Danish law and elucidates relevant concepts such as racialization, neo-racism, and internalized racism. Conclusion: The thesis concludes that fostering a more inclusive and less discriminatory society necessitates an awareness of the historical meanings embedded in language and the profound impact of harmful speech on individuals subjected to hate speech. Moreover, it emphasizes the importance of remaining open to diverse expressions of identity, avoiding rigid preconceptions about individuals' identities.

Introduktion

Racisme er et komplekst og mangefacetteret fænomen, der over tiden har udviklet sig betydeligt. Den form for racisme der opleves af nogle danskere, har i nogen grad ændret karakter fra at fokusere på

en biologisk baseret hierarkisering til i dag i større grad at indtage en mere subtil og kulturelt funderet form. Denne opgave vil undersøge denne transformation ved at analysere, hvordan racisme manifesterer sig i en moderne dansk kontekst. Med udgangspunkt i teorier fra centrale tænkere som Judith Butler, Frantz Fanon og Lisa H. Schwartzmans vil denne opgave udforske, hvordan sprogbrug og forestillinger om national identitet bidrager til opretholdelsen af en forestilling af racemæssige hierarkier og kulturel uforenelighed, som fører til fremmedgørelse af minoriteter i samfundet.

For at forstå og analysere denne form for racisme trækker opgaven på forskellige teorier og begrebsdefinitioner fra relevante tænkere, men tager et overordnet udgangspunkt i Judith Butlers filosofiske arbejde. Særligt Judith Butlers teorier om performativitet og sprogets magt skal dermed forstås som centrale for opgavens analyse. Judith Butler argumenterer for, at sprog ikke blot beskriver virkeligheden, men også er medvirkende til at skabe den. Sproglige ytringer har i denne teori performative effekter, der kan opretholde eller udfordre sociale realiteter. Dette perspektiv er nyttigt til en forståelse af, hvordan diskurser om national identitet og danskhed kan virke ekskluderende og dermed medvirkende til at opretholde en samfundsmæssig ulighed. Ved at integrere disse teoretiske perspektiver vil denne opgave bidrage med en multidimensionel analyse af, hvordan den historiske racisme har ført til det, der i dag forstås som racialisering. Målet med opgaven er at fremme en nuanceret forståelse af, hvordan racemæssige hierarkier kan blive skabt og opretholdt, og hvilke konsekvenser disse kan have på individniveau. Yderligere bidrager opgaven til en diskussion af potentielle strategier for at afvikle diskrimination og skabe mere inkluderende og retfærdige samfundsstrukturer, der i højere grad anerkender og er mere åbne over for kulturel mangfoldighed. Perspektivet der i opgaven vil blive forsvaret kan ses som afgørende for at forstå og bekæmpe både åbenlys og internaliseret racisme i et samfund som Danmark.

Problemformulering

Hvordan manifesterer racisme sig i en nutidig dansk kontekst, og hvordan kan sprogbrug og forestillinger om en bestemt national identitet bidrage til opretholdelsen af racialiserede hierarkier og forestillingen om kulturel uforenelighed, der kan være medvirkende til fremmedgørelse og marginalisering af etniske minoriteter? Med udgangspunkt i teorier fra Judith Butler, Frantz Fanon og Lisa H. Schwartzman, vil denne opgave undersøge de historiske, strukturelle og sproglige mekanismer bag racialisering og til sidst diskutere potentielle strategier og initiativer for at modvirke diskrimination og fremme en mere retfærdig og inkluderende samfundsstruktur i Danmark.

Racisme

Racisme præsenterer sig som en nuanceret problematik, som denne opgave vil undersøge som en social konstruktion, der er forankret i diverse magtstrukturer og historiske processer. Identifikationen af, hvornår racistiske manifestationer forekommer, og hvordan det er bedst at håndtere dem, indebærer imidlertid en detaljeret og nuanceret tilgang til dette emne. Denne opgave er baseret på en tankegang om, at det er uomtvisteligt, at racisme fortsat eksisterer i nutidens samfund, hvilket i takt med opgavens udfoldelse vil blive begrundet. Ifølge filosoferne Vincent F. Hendricks (født 1970) og Silas L. Markers (født 1994) værk "Os og Dem" fra 2019 kan racisme forstås som et dominansforhold, hvor én "race" udøver magt eller nyder flere privilegier end andre "racer". De definerer racisme som følger:

Racisme er et eksisterende dominansforhold, hvor én race udøver magt eller har flere privilegier end andre racer. Racisme er i særdeleshed blevet forbundet med den konstellation, hvor hvide mennesker udøver magt over eller har flere privilegier end ikke-hvide (sorte, brune, asiater etc.). Dominansforholdet betegner en række asymmetriske strukturer i samfundet, som typisk (re)produceres ubevidst. (Hendricks og Marker, 2019, s. 20)

Begrebet dominansforhold bruges her til at beskrive den ulighed, der ofte eksisterer i de muligheder, der tildeles mennesker på baggrund af deres fænotypiske træk, hvor visse grupper undertrykkes, diskrimineres eller har ringere muligheder i samfundet. Denne strukturelle ulighed er rodfæstet i historiske hændelser og opretholdes gennem gentagelsen af disse undertrykkende strukturer i samfundet, ofte uden fuldt overlæg. På trods af dette udspringer racisme ikke nødvendigvis af et ønske om at fremme visse etniske grupper på bekostning af andre. Racemæssig diskrimination og fordomme kan også opstå som følge af generelle misforståelser, unødige generaliseringer eller manglende viden (Institut for Menneskerettigheder, 2023, s.6).

Hendricks og Marker understreger, at reproduktionen af racisme kan foregå ubevidst, hvilket betyder, at det ikke altid er et resultat af bevidste handlinger, men snarere en konsekvens af samfundets indgroede narrativer og institutionelle praksisser. Det er derfor vigtigt at forstå racisme som et komplekst fænomen, der ikke blot kan reduceres til individuelle individers fordomme eller intentioner. Racisme indebærer, ifølge Hendricks og Marker, således mere end blotte personlige holdninger; det omfatter også de systemiske og strukturelle aspekter, som skaber og opretholder

uligheder. Hendricks og Marker ser overordnet på racisme som noget, der er dybt forankret i magtstrukturer og historiske processer, og som derfor ikke kan reduceres til isolerede handlinger. Racisme er i deres teori en integreret del af samfundets normer og institutioner, der systematisk favoriserer en gruppe på bekostning af en anden. Denne forståelse skaber en ramme for at analysere, hvordan strukturel racisme fungerer som en form for ubevidst magtudøvelse, der kontinuerligt genskaber og forstærker eksisterende uligheder. Ved at fokusere på de strukturelle og historiske aspekter af racisme, bidrager Hendricks og Marker til en dybere forståelse af, hvordan racisme fungerer i samfundet, og hvordan vi kan arbejde mod at nedbryde disse indgroede strukturer af dominans og ulighed (Hendricks og Marker, 2019, s. 20).

Dog kan der stadig påvises en betydelig gråzone vedrørende individuelle opfattelser af racismens tilstedeværelse. Generelle eksempler på disse gråzoner inkluderer overvejelser om, hvornår det er passende eller upassende at bruge humor i relation til andre menneskers etnicitet og kultur, samt om det er acceptabelt eller uacceptabelt at gøre det samme med ens egen kultur. Desuden rejser debatten om kulturel appropriation lignende komplekse spørgsmål. Hvad indebærer det at appropriere en andens kultur, og er det overhovedet muligt at påstå, at sådan en handling finder sted? Hvis det er tilfældet, er det så ensidigt positivt eller negativt, og hvor trækkes grænsen? Yderligere diskussioner vedrører gyldigheden af at danne antagelser baseret på andre menneskers kulturelle eller etniske baggrund. Er det uforsvarligt at antage, at der kan være fællestræk inden for visse grupper af mennesker, eller skal hvert individ stå alene ansvarlig for at beskrive sin egen identitet? Kan det endda betragtes som ignorance eller privilegieblindhed at fralægge sig eventuelle forudfattede holdninger om en bestemt gruppe af individer? På grund af det mangfoldige spektrum af holdninger til, hvordan én bør handle i sådanne situationer, er det ofte udfordrende at navigere og handle korrekt. Mens nogle stræber efter at udvise hensyn, kan andre opfatte denne hensyntagen som uønsket. Som følge heraf kan nogle personer aktivt engagere sig i bekæmpelsen af racisme og diskrimination inden for minoritetsgrupper, som de ikke selv tilhører, hvilket nogle vil anse for at være udtryk for et "white savior complex", mens andre vil opfatte det som et tegn på ligegyldighed og privilegieblindhed at undlade at deltage i kampen for retfærdighed på andres vegne.

Racisme i Danmark: I en historisk og samtidig kontekst

I sin foredragsserie "Hvad er Dansk Racisme?" analyserer Kim Su Rasmussen¹ udviklingen af racisme i Danmark og tilbyder sin dybdegående forståelse af, hvordan racisme manifesterer sig i en dansk kontekst. Rasmussen opstiller en rammeforståelse for racisme i dagens Danmark ved at tage udgangspunkt i en mere traditionel form for racisme, baseret på forestillinger om forskelle mellem "menneskeracer" - en opfattelse, de fleste danskere har forladt. Rasmussen argumenterer i stedet for, at der i nyere tid eksisterer en "kulturel racisme", der baserer sig på forestillingen om kulturel uforenelighed, hvilket besværliggør muligheden for integration. Et afgørende element for at forstå denne nye danske kulturelle racisme er ifølge Rasmussen definitionen af dansk nationalitet. Rasmussen beskriver, hvordan den tidligere politiker Søren Krarup, ifølge Rasmussen, har bidraget til at forme en opfattelse af den danske nationalitet, som noget der indebærer en fasttømret forståelse af kulturelle, historiske, sproglige og religiøse faktorer. Ifølge Krarup skal disse faktorer være til stede for at opnå såkaldt "danskhed". Denne fremstilling af dansk nationalitet er baseret på forestillingen om danskhed som noget medfødt og ikke noget, folk kan tilegne sig: "Danskhed er ikke noget, man kan ville eller noget man kan lære. Det er noget, man er. Eller ikke er. Det er noget, som ikke står til diskussion. Det er på grundlag af det, man er, at man tilhører et organisk nationalt fællesskab." (Rasmussen, 2004, s. 6). Rasmussen fremhæver, at denne forståelse kan ses som en "fiktiv" etnicitet, da de elementer, den baseres på, er sociale konstruktioner og ikke noget iboende "organisk". Denne opfattelse af danskhed fører til, at de, der ikke opfylder disse organiske kriterier, udelukkes fra det nationale fællesskab.

Rasmussen argumenterer dermed for, at denne og lignende diskurser, som Søren Krarup repræsenterer, udgør en form for kulturel racisme, som ekskluderer individer på grundlag af medfødte faktorer og hævder, at der derfor er ringere mulighed for en vellykket integration. Denne problematik skaber en skarp dikotomi mellem dem der forstås som "danskerne", og de der forstås som "de andre". Rasmussen pointerer yderligere, at retorikken dog har flyttet fokus fra "menneskerace"-hierarkier, som var fællesnævneren for den mere traditionelle racisme, til i den kulturelle racisme at omhandle en "beskyttelse" af "danske værdier" imod en forestilling og frygt for en kulturel udvanding (Rasmussen, 2004, s. 6).

---

¹ Vil i resten af opgaven blive refereret til som "Rasmussen".

Frantz Fanons teorier

Rasmussen anvender herefter Frantz Fanon² til at belyse, hvordan denne fremmedgørelse af andre også kan ses i nutidens Danmark. Særligt Fanons første værk, *Black Skin, White Masks* (første gang udgivet i 1952), bidrager væsentligt til forståelsen af begrebet race og racisme. Værket kan anvendes til at belyse samtidens dominerende strømninger og bidrager med et intellektuelt udgangspunkt, der integrerer psykoanalyse, eksistentialisme, fænomenologi og dialektik. Fanons analyse af anti-sorter racisme dykker ned i både bevidsthedens og den sociale verdens dybeste lag for at afdække, hvordan racisme former og deformerer subjektiviteten hos både sorte og hvide mennesker:

Fact: some Whites consider themselves superior to Blacks. Another fact: some Blacks want to prove at all costs to the Whites the wealth of the black man's intellect and equal intelligence. How can we break the cycle? We have just used the word "narcissism." We believe, in fact, that only a psychoanalytic interpretation of the black problem can reveal the affective disorders responsible for this network of complexes. We are aiming for a complete lysis of this morbid universe. We believe that an individual must endeavor to assume the universalism inherent in the human condition. And in this regard, we are thinking equally of men like Gobineau or women like Mayotte Capécia. But in order to apprehend this we urgently need to rid ourselves of a series of defects inherited from childhood. (Fanon, 2021, s. 10)

Dette citat fra indledningen til *Black Skin, White Masks* illustrerer tydeligt Fanons mission med sit værk. Fanon fastslår, at nogle hvide mennesker føler sig overlegne i forhold til sorte, hvilket hos nogle sorte skaber et ønske om at bevise deres ligeværd og opnå anerkendelse. Fanon ønsker at undersøge årsagen til denne "narcissistiske" selvforståelse, hvor individer selvforherliger sig i en forestilling om race, der fører til undertrykkelse og selvretfærdiggørelse af diskrimination baseret på hudfarve. Fanon søger at opløse denne strukturelle tænkning ved at bevæge sig væk fra denne snævre raceforståelse og mod en inkluderende opfattelse af menneskets kompleksitet og universalitet. Fanon argumenterer for, at dette kan opnås ved at forkaste de dogmatiske fortællinger, vi lærer allerede som børn, og dermed frigøre os fra internaliserede stereotyper (Fanon, 2021, s. 10).

---

² Vil i resten af opgaven blive refereret til som "Fanon".

Fanons teori bygger på, hvordan koloniserede individer tidligere er blevet fremmedgjort fra deres egen kultur og identitet ved at internalisere kolonimagternes syn på dem. Rasmussen forklarer, at dette kolonialistiske syn skabte en hierarkisk opdeling mellem forskellige befolkningsgrupper, hvilket resulterede i juridisk, politisk og økonomisk ulighed samt en kulturpolitisk dimension, hvoraf sidstnævnte er sværere at udpege, men mindst lige så væsentlig. Denne internaliserede fremmedgørelse beskrives af Fanon som en oplevelse af at blive gjort til den "anden". Den koloniserede internaliserer kolonimagtens syn og føler sig fremmedgjort fra sig selv:

Den psykologiske og eksistentielle effekt er, at den koloniserede kommer til at betragte sig selv som anden. Denne erfaring af sig selv som anden, hvor den koloniserede både ser sig selv og erfarer sig selv sådan, som kolonimagten opfatter den koloniserede, beskriver Fanon som en 'kulturel fremmedgørelse'. (Rasmussen, 2004, s. 16)

Fanon påpeger, at dette indebærer, at den koloniserede assimilerer kulturelle koder og æstetiske normer, som nedvurderer individets egen værdi, især hvis personen er mørk i huden. Denne nedvurdering og ophøjelse af den "hvide" krop kan betragtes som et udtryk for xenofobi. For de koloniserede betyder dette en internaliseret xenofobi, hvilket Rasmussen forbinder med selvhad, selvudslættelse og efterligning af hvide æstetiske idealer (Rasmussen, 2004, s. 17).

Rasmussen konkluderer, at denne internaliserede racisme kræver en udvikling af mere inkluderende og retfærdige samfundsstrukturer, der anerkender og værdsætter tanken om kulturel mangfoldighed uden at påtvinge en dominerende kulturs værdier på minoriteter. Han understreger, at vellykket integration forudsætter, at minoriteter kan opnå et positivt selvværd (Rasmussen, 2004, s. 20). Argumentationen Rasmussen fremfører, kan yderligere underbygges af en nyere omfattende undersøgelse foretaget af Institut for Menneskerettigheder i 2023, som belyser oplevet etnisk diskrimination i Danmark. Ifølge undersøgelsen angiver over halvdelen (55%) af deltagerne, at de har ændret adfærd i det offentlige rum som følge af den diskrimination, de har oplevet på baggrund af deres etnicitet. Dette indebærer, at størstedelen har ændret deres synlige fremtoning som en strategi for at passe ind og undgå unødigt opmærksomhed. Desuden omfatter adfærdsændringer også måden, hvorpå de går, taler og generelt fremstår, samt en tendens til at undgå at tale deres modersmål og gå med religiøse symboler i det offentlige rum. Samme undersøgelse viser, at næsten 40 procent af minoritetsetniske danskere har overvejet at fraflytte Danmark på grund af den diskrimination, de har

oplevet, da dette har skabt en følelse af afmagt og tab af håb for, at diskriminationen vil ophøre i fremtiden (Institut for Menneskerettigheder, 2023, s. 94-95). Rasmussens udlægning kan hermed bidrage med en mulig forståelse af, hvorfor det er vigtigt at bekæmpe både åbenlys racisme, men særligt i en nutidig kontekst, også de mere subtile, internaliserede former for racisme, der fortsat påvirker mange mennesker i det nutidige Danmark.

Introduktion til Judith Butler

Judith Butler³ (født i 1956) er en fremtrædende amerikansk filosof og sociolog, der har haft en væsentlig indflydelse på moderne tanker om blandt andet køn, identitet og etisk handlen. Butler blev særligt kendt for sine banebrydende teorier om køn og seksualitet, særligt gennem sit værk *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity* (første gang udgivet i 1990), men Butlers filosofiske arbejde rækker også videre ud over teorierne fra dette værk, der primært beskæftiger sig med køn og seksualitet. Butlers arbejde inkluderer generelt omfattende overvejelser om sprog, magt, etik og social retfærdighed.

Denne opgave vil anvende to af Butlers værker: *Ordenes vold* (oprindelig titel: *Excitable Speech: A Politics of the Performative*, (første gang udgivet i 1997) og *Giving an Account of Oneself* (første gang udgivet i 2003), der udforsker temaer, der er centrale for en forståelse af opgavens hovedtema. I *Ordenes vold* undersøger Butler, hvordan sprog kan fungere som en form for vold, og hvordan ytringer kan have en sårende og underminerende virkning. Butler argumenterer for, at ord kan have en voldsom effekt, ikke bare ved at fornærme, men ved at konstituere sociale realiteter og magtforhold. Dette er særligt relevant i konteksten af racistisk diskrimination, hvor hadefulde ytringer og diskriminerende sprogbrug kan være medvirkende til at opretholde og forstærke marginalisering og undertrykkelse af racialiserede og etniske minoriteter. *Giving an Account of Oneself* er et andet centralt værk af Butler, hvor det primære fokus er på etik og den narrative konstruktion af identiteten. Butler behandler, hvordan individer giver beretninger om dem selv, og hvordan disse beretninger bliver forbundet med anerkendelse og ansvar. Butler argumenterer i værket også for, at vores evne til at give en sammenhængende og forståelig beretning af os selv afhænger af de forskellige sociale strukturer og grupper, individet identificeres med. Dette værk kan dermed anvendes til at give en betydelig implikation for forståelsen af diskrimination og racisme i en nutidig kontekst, da dette

---

³ Vil i resten af opgaven blive refereret til som "Butler".

understreger, hvordan marginaliserede grupper kan opleve mangel på anerkendelse og repræsentation i narrative strukturer.

Performativ identitet i *Giving an Account of Oneself*

I Judith Butlers værk *Giving an Account of Oneself*, udforsker Butler subjektivitetens natur i relation til sprog og erkendelse. Butler hævder, at vores selvforståelse ikke er en fastlåst realitet, men snarere et resultat af komplekse sproglige og kulturelle praksisser, der udvikler sig over tid (Butler, 2005, s. 42). Butler påpeger, at vi derfor ikke har fuldstændig indsigt i vores egne identiteter og selvforståelse, og at disse kan ændre sig over tid. Butler advarer imod antagelsen af, at vi fuldt ud kan forstå andre eller os selv. Butler understreger endda, at det er urealistisk at forvente, at vi kan have en fuldstændig forståelse af vores egen identitet "When we claim to know and to present ourselves, we will fail in; some ways that are nevertheless essential to who we are. We cannot reasonably expect anything different from others in return" (Butler, 2005, s. 42). Butlers værk understreger dermed vigtigheden af at anerkende vores begrænsninger og undgå at påtvinge vores egne forståelser og kategorier på andre. Ifølge Butler er det vigtigt at være opmærksom på vores sproglige og kulturelle praksisser og være åbne over for subjektivitetens kompleksitet og dynamik. Butlers teori påpeger desuden, at kravet om en fuldkommen redegørelse af ens identitet, og forventningen om konsistens af denne identitet over tid, udgør etisk vold. Dette skyldes, at dette ikke giver plads til den kompleksitet, der er involveret i identitetsdannelse, og det tvinger individet ind i konstruerede kategorier. Det bør i stedet være acceptabelt, at mennesker konstant udvikler sig, og vi bør ikke forlange, at nogen kan præsentere et statisk billede af dem selv. Det er således væsentligt at anerkende, at uigennemsigtheden i både vores egen og andres identitet udgør en konstant faktor for alle individer. For at undgå at udøve etisk vold er det afgørende at anerkende denne grænse, når vi stiller spørgsmålet om vores egen og andres identitet, da vi aldrig kan undgå at begå fejl i vores beskrivelser af identitet. Vi bør derfor indtage en mere ydmyg position, når vi stiller disse spørgsmål, og dermed være forberedt på, at den, vi spørger, kan begå fejl i sin fortælling af personens identitet, eller blot ikke forvente et fuldkomment svar på det komplekse spørgsmål, der stilles (Butler, 2005, s. 42-43).

Butler undersøger herefter den proces, hvorved vi dømmer andre individer. Når vi udsteder fordømmelser, kræver det ofte, at vi har en forestilling om et direkte kendskab til deres identitet. Butler hævder, at vores domme over andre ofte tjener til at fremhæve forskellene mellem os selv og

dem og dermed etablere en ontologisk forskel mellem dommeren og den dømte. Samtidig kan denne handling fungere som en form for "renselse", hvor vi projicerer uønskede aspekter af os selv over på den anden person, som vi derefter fordømmer. Dette mønster modarbejder ifølge Butler både selverkendelse og erkendelse af andre ved at placere os selv over den dømte og dermed skabe en afstand og en følelse af fremmedhed hos den dømte. Selvom de afgivne domme ofte forekommer at være baseret på moralske eller etiske overvejelser, argumenterer Butler for, at denne praksis også kan ses som etisk vold, da den kan påføre den dømte skade. Butler opfordrer derfor til en etik, hvor vi erkender vores egne begrænsninger og accepterer uigennemsigtigheden og ufuldkommenheden hos andre, i stedet for at ekskludere dem via vores fordømmelser. Ved at dømme andre undgår vi at konfrontere vores egne fejl og begrænsninger og placerer os i stedet i en position, hvor vi føler os overlegne som dommere. Dette underminerer muligheden for ægte gensidig anerkendelse, respekt og forståelse mellem os selv og andre mennesker (Butler, 2005, s. 46-47). Butler beskriver, hvordan fordømmelse kan have skadelige virkninger, idet den kan lamme og ødelægge den dømtes selvforståelse, hvilket kan resultere i alvorlige konsekvenser og i ekstreme tilfælde permanent skade. I stedet argumenterer Butler for, at vi bør udvise etisk ansvar og aktiv støtte og fremme andre individer i stedet for at udstede fordømmelser mod dem. Ved at skabe rum for selvreflektion viser vi derfor etisk dømmekraft (Butler, 2005, s. 49). For en dybere forståelse understreger Butler, hvordan nogle fortolkninger af psykoanalysen traditionelt har stræbt efter at konstruere en sammenhængende og kronologisk fortælling om mennesket. Selvom denne tilgang kan have delvist gavnlige elementer, betoner Butler endvidere, at livet er karakteriseret ved uforudsigelighed og afbrydelser, hvilket forhindrer individet i at formidle en simplificeret essens af det enkelte individ. Butler ønsker med dette at pointere, at det at prioritere narrativ rekonstruktion som et primært mål kan komme til at overskygge andre væsentlige aspekter af subjektets liv og erfaringer. Ifølge Butlers teori er vores identitetsskabelse grundlæggende et resultat af interaktioner med andre mennesker, hvilket er en kontinuerlig proces, der ikke altid forløber i en lineær eller sammenhængende udvikling. Livet består af en række forskellige begivenheder, hændelser og relationer, der bidrager til at forme individet, men som ikke altid følger en sammenhængende fortællingsmæssig struktur. Disse oplevelser udgør væsentlige byggesten i individets dannelse af identitet, da de kan inkludere brud i relationer, konflikter og traumatiske hændelser, hvilket kan have betydelig indflydelse på vores psykiske tilstand. Butler kritiserer derfor psykoanalysens fokusering på at konstruere en sammenhængende narrativ fortælling om individets livshistorie, idet denne tilgang ikke formår at

præsentere et tilfredsstillende billede af livets fragmenterede virkelighed og dermed ikke tilstrækkeligt bidrager til en forståelse af subjektet (Butler, 2005, s. 52-53).

Butler fremhæver, at vores manglende evne til at præsentere en simplificeret og ensartet version af vores liv ikke afspejler mangel på handlefrihed, men snarere vores indlejring i og påvirkning af det sociale miljø, vi er en del af. Det bliver derfor afgørende at anerkende vores ret til at forstå os selv i relation til andre på vores egne betingelser og retten til selv at forme vores fortælling. Dog kan vi aldrig fuldstændigt kontrollere, hvordan vores fortælling bliver modtaget og forstået af andre, da dette altid vil være en subjektiv proces. Folk kan opleve, at ens fortælling bliver opløst, og at én føler sig afhængig af den anden, hvilket tydeliggør, at vores fortælling ikke er fuldstændigt kontrollerbar, når vi forsøger at gøre den til et simplificeret eller konceptuelt produkt (Butler, 2005, s. 69). Når vi forsøger at beskrive os selv, knytter vi altid vores person til andre, hvilket demonstrerer, at vores selvrefleksion altid inkluderer en forståelse af os selv gennem vores relationer til andre, hvilket gør det næsten umuligt at konstruere en selvfortælling, der ikke inkluderer andre mennesker. Samtidig påvirkes vores identitetsdannelse i høj grad af de normer og strukturer, der eksisterer i det omgivende samfund, og vi må derfor være bevidste om, at vi formes af faktorer uden for os selv. Som individer bør vi derfor være kritiske over for vores egne fortællinger og være opmærksomme på, hvordan vores omgivelser påvirker os og dermed vores selvfortælling (Butler, 2005, s. 82).

John Langshaw Austins talehandlingsteori

For at skabe en forforståelse for Butlers filosofi vedrørende sprogets betydning er det væsentligt at forstå, hvor Butler henter inspiration fra til sin teori. Butler anvender hertil særligt filosofen John Langshaw Austins⁴ (1911-1960) teori om *talehandlinger* eller *sproghandlinger* som udgangspunkt for sin argumentation om sprogets performativitet. Austin udviklede talehandlingsteorien, der går videre end at se sprog som blot et middel til kommunikation eller et værktøj til at beskrive verden. Austin betragter sproget som en handlingsform, der kan påvirke og forme virkeligheden. Ifølge Austin består sproget ikke kun af konstative udsagn, men sproget er også performativt og har derfor potentiale til at ændre ting i verden gennem dets anvendelse (Austin, 1997, s. 34-35).

Austins talehandlingsteori opdeler sproglig handling i tre hovedkategorier: lokutionære, illokutionære og perlokutionære handlinger. Austin beskriver disse handlinger som følgende: "Vi kan tilsvarende

---

⁴ Vil i resten af opgaven blive refereret til som "Austin".

skelne mellem den lokutionære handling 'han sagde at...', den illokutionære handling 'han påstod at...' og den perlokutionære handling 'han overbeviste mig om at...' (Austin, 1997, s. 126).

Den lokutionære handling refererer til det at sige noget meningsfuldt, altså det helt overordnede at ytre noget. De to andre kategorier bliver dermed de talehandlinger, som er mest afgørende for at skabe en forståelse for hvordan Butler tager udgangspunkt i Austins teori. Den illokutionære talehandling sker, når det talte ord samtidig udgør en handling. Austin beskriver denne handling som ceremoniel eller rituel, hvor tale og handling kun giver mening, når de optræder sammen. En illokution kan også være til stede i det, folk lover, befaler, erklærer, advarer nogen om noget med mere. Klassiske eksempler på sådanne handlinger inkluderer at dømme, døbe eller vie. Ved for eksempel en barnedåb opnås dåben kun, når præsten både reciterer dåbsritualet og udfører den fysiske handling ved at øse vand over barnets hoved. Begge elementer skal finde sted i samspil med hinanden for at fuldbyrde ceremonien. Perlokutionære talehandlinger henviser til ytringer, der gennem deres indhold fremkalder en specifik effekt eller reaktion hos modtageren. Disse handlinger får folk til at handle baseret på det sagte, hvor den bagvedliggende intention kan variere i grad af bevidsthed. Austin forklarer:

(...) *Perlokutionære* handlinger, som er betegnelsen for det vi afstedkommer ved at sige noget, såsom at overbevise, overtale, skræmme, ja, også overraske eller vildlede. Her har vi at gøre med mindst tre forskellige betydninger eller dimensioner af „brugen af sproget“ - og der findes naturligvis flere endnu. (Austin, 1997, s. 132)

En perlokutionær handling kan dog mislykkes, hvis ytringen ikke resulterer i den ønskede handling, som var intentionen, og derfor resultere i en anden eller ingen påvirkning af en andens adfærd. Butler videreudvikler på Austins teori for, hvordan sprog kan føre til handling, ved at argumentere for, at sprog ikke blot er en handling i sig selv, men også kan påføre individet en form for skade. Butlers teori viser, hvordan sproglige ytringer kan være performative og dermed have en væsentlig magt til at skabe, opretholde eller udfordre sociale strukturer og identiteter. Dette understreger, hvordan hadtale kan have skadelige effekter, som i nogle tilfælde både kan være intentionelle, men også kan være fejlslået i forhold til den umiddelbare intention bag ytringen.

I denne kontekst anvender Butler Austin til at påpege, hvordan Austin beskriver en "samlet talesituation", som ifølge Butler er afgørende for at forstå, hvordan en ytring kan være effektiv og

performativ i Austins teori. Butler påpeger, at det er meget komplekst at kortlægge dette, da vores forståelse af ords betydning konstant ændrer sig i takt med samfundets udvikling. Butler fremhæver, at Austin skelner mellem "illokutionære" og "perlokutionære" talehandlinger. Illokutionære talehandlinger udfører det, de siger, i det specifikke ytringsøjeblik, mens perlokutionære talehandlinger skaber virkninger som en konsekvens af ytringen. Den illokutionære talehandling er således selv den handling, den udfører, mens den perlokutionære fører til virkninger, der er adskilt fra selve talehandlingen. Butler formulere de således:

Hvis tidsligheden i den sproglige konvention, når den betragtes som ritual, overskrider det enkelte ytringstilfælde, og denne overskridelse ikke fuldt ud lader sig indfange eller identificere (ytringens fortid og fremtid lader sig ikke fortælle med nogen vished), så lader det til, at noget af det, der knæsetter den "samlede talesituation" netop er en manglende mulighed for at opnå en sådan samlet form i noget givent enkelttilfælde. (Butler, 2020, s. 33-34)

Ifølge Butlers anvendelse af Austin får en illokution sin betydning i selve ytringsøjeblikket. Butler beskriver yderligere, at en illokutionær talehandling bliver til en strukturel magt gennem dens gentagelse over tid. Dette underminerer, for Butler, ideen om at kunne beskrive et specifikt ytringsøjeblik og dermed afgrænse en samlet talesituation, da den sårende virkning af en illokutionær hadtale ikke kun ligger i selve ytringen, men også i de konventioner, der eksisterer i samfundet omkring ytringen, både i fortiden og i fremtiden. Butler påstår derfor, at der er en grundlæggende vanskelighed ved at identificere den illokutionære kraft ud fra en samlet talesituation, da en illokutionær ytrings kraft overskrider et enkelt øjebliksbillede (Butler, 2020, s. 33-34). Butler påpeger desuden, at Austins teori på nogle måder er for forsimplet i sin skildring af grænsen mellem forskellige talehandlinger, idet Butler hævder, at det ikke altid er muligt at afgøre, hvordan en given talehandling er tiltænkt at påvirke. Butler illustrerer dette ved at anvende et eksempel med en hvid teenager, der afbrændte et kors foran en sort families hus i Amerika. Butler spørger:

Hvor meget af denne afbrænding kan tolkes som en deklarativ eller konstativ sætning? Og hvordan kan man vide nøjagtig, hvilken konstativ påstand det brændende kors fremfører? Hvis korset er udtryk for et synspunkt, er det så en erklæring, som i, "jeg er af den mening, at der ikke burde bo sorte mennesker her i kvarteret", eller endog, "jeg er af den mening, at der

bør øves vold mod sorte mennesker”, eller er det en perlokutionær performativ, som i imperativer og befalinger, der tager form af “brænd!” eller “dø!”? (Butler, 2020, s. 97)

Med dette eksempel fremhæver Butler de mange forskellige fortolkningsmuligheder en sådan ytring kan have. Butler beskriver også, hvordan denne sag retsmæssigt var omdiskuteret, og bruges således som et eksempel på kompleksiteten i, hvordan ytringer bør betragtes. Selvom der her er tale om en ytring, hvor der ikke direkte siges noget, argumenterer Butler for, at en sådan ytring alligevel har til hensigt at ”sige noget”:

Forbindelsen mellem korsafbrændinger og afbrændingen af både personer og ejendom er en historisk kendsgerning. Derfor antager det brændende kors i dette perspektiv status af direkte henvendelse og som en *trussel* og betragtes som sådan enten som det indledende moment i en sårgørende handling *eller* som erklæringen om en hensigt om at tilføje et sår. (Butler, 2020, s. 97)

Butler bruger dette eksempel til at illustrere, hvordan symbolske handlinger kan indeholde implicitte trusler og historiske konnotationer, der dermed gør dem til kraftfulde talehandlinger. Dette eksempel demonstrerer, at selv tilsyneladende simple ytringer kan bære komplekse betydninger og intentioner, som skal forstås i deres historiske og sociale kontekst.

Sproglig vold og diskrimination

I 1997 publicerede Butler sit værk *Ordenes vold*, der dykker ned i den skadelige virkning af hadefulde ytringer og sproglig aggression, der særligt er rettet mod minoritetsgrupper, og disses forhold til ytringsfrihed. Butler analyserer kompleksiteten i relationen mellem vold, sprog og politisk magt med det formål at udforske disse dynamikker. I *Ordenes vold* søger Butler at undersøge de forskellige synspunkter i diskussionen om sprogets påvirkning på andre samt nødvendigheden af sanktioner for dets anvendelse. Samtidig stiller Butler spørgsmålstejn ved, hvordan sproglig vold kan undertrykke og marginalisere specifikke grupper og påvirke samfundets opfattelse af disse grupper. Måden, hvorpå vi kommunikerer med hinanden og omtaler hinanden, har en betydelig indflydelse på den selvopfattelse, vi udvikler som individer. Ifølge Butler fungerer mennesket som et sprogligt væsen. Gennem vores sproglige praksis skaber vi derfor ikke blot en forståelse af os selv, men også en forståelse af hinanden. Derfor er det væsentligt at undersøge vores sprogbrug, og især hvilken

påvirkning det kan have, når det kommer til situationer med diskriminerende tale. Inden for dette emne er det relevant at se på, hvordan sprog kan blive brugt på en racistisk eller på lignende vis undertrykkende og diskriminerende måde. Sproget kan nemlig fungere som et redskab til at angribe og såre andre, og dermed kan vi samtidig selv blive såret af ord rettet imod os. Butler udforsker i denne sammenhæng, hvordan individer kan føle sig såret af sprogets kraft.

Til trods for, at Butler skrev *Ordenes vold* tilbage i 1997, er spørgsmålet om, hvordan sproget påvirker mennesker, stadig højaktuelt. Særligt når måden hvorpå vi taler om minoritetsgrupper såsom etniske, religiøse og seksuelle minoriteter, tages til overvejelse. I dagens Danmark har vi en ytringsfrihed, som i et vist omfang er reguleret ved lov. Konsekvenserne af denne frihed kan af nogle opleves som en begrænsning af andre menneskers selvopfattelse og identitetsskabelse i samfundet, da sproget påvirker vores forståelse af os selv og andre. Det er relevant for en forståelse af Butlers arbejde at være bevidst om, hvordan Butler betragter mennesket som et socialt væsen, der er dybt afhængigt af at opretholde sin plads i det sociale fællesskab for at undgå udstødelse, da dette potentielt kan true individets eksistens. Individets selvopfattelse bliver derfor i høj grad formet af, hvordan det bliver opfattet af andre individer. Et centralt fokus for Butler er også, hvordan individets identitet konstrueres gennem performativitet og forståelsen af den menneskelige identitet inden for de sociale konstruktioner, der eksisterer som narrativer i samfundet. Ifølge Butler, kommer mennesket ikke til verden som suveræne subjekter, men bliver formet gennem sociale diskurser og kategoriseringer baseret på faktorer som det medfødte køn og etnicitet. Butler mener hertil, at selvom disse kategoriseringer kan virke fastlåste, har individet stadig muligheden for aktivt at påvirke og genforhandle sin identitet. Dette giver individet en vis grad af selvbestemmelse i dets identitetsskabelse.

Sproget bør folgeligt ikke blot opfattes som en statisk faktor, der dikterer vores forståelse af verden. Tværtimod kan sproget konstant undergå nyfortolkninger, og vi har dermed mulighed for at påvirke dets betydning og forståelse. Sproget er derfor, ifølge Butler, ikke blot et middel til at beskrive virkeligheden, men det er også en aktiv del af den måde, vi konstruerer og forstår verden. Mennesket bliver altså ofte forstået og kategoriseret ud fra de attributter, der er knyttet til dem allerede ved og forinden fødslen. Disse attributter omfatter dimensioner som køn, etnicitet og social klasse, der i betydelig grad påvirker vores opfattelse og vurdering af individer. Gennem samfundets strukturer og institutioner bliver disse kategorier bekræftet og forstærket, hvilket bidrager til at forme individets identitet og sociale tilhørsforhold. For eksempel kan et individ blive kategoriseret i bestemte sociale

grupper baseret på køn, etnicitet eller økonomisk status, hvilket kan påvirke deres muligheder i samfundet samt deres egen opfattelse af samfundet og deres sociale placering i samfundet. Ved aktivt at engagere os i sprogbrugets anvendelse og deltagelse i sproglige praksisser kan vi bidrage til at forme og forny betydningen af ord og begreber. Dette indebærer ikke blot at tilpasse os det eksisterende sprogbrug, men også at skabe nye måder at udtrykke os på og forme nye forståelser af verden omkring os. Sproget er således i Butlers teori ikke fastlåst i enkelte betydninger, men er åbent for kontinuerlig forhandling og forandring. Denne erkendelse kan give mulighed for at betragte sproget som en dynamisk kraft, der kan medvirke til at forme menneskets perception af virkeligheden og menneskets interaktioner med den. Det er derfor afgørende at anerkende, at vores opfattelse af mennesker ofte er formet af de kategorier, de tilhører, og de fællesskaber, de indgår i. Samtidig er det vigtigt at erkende, at disse kategorier derfor ikke er universelle eller fastlåste, og at individer altid har mulighed for at udfordre eller genforhandle deres placering inden for disse kategorier (Butler, 2020, s. 9-10).

Dette synspunkt fremfører Butler især, når Butler anvender referencer til jurister og filosoffer som Catharine MacKinnon, Rae Langton og Mari Matsuda, der ligesom Butler anvender Austins arbejde omkring performative ytringer til at se på emner som pornografien som en form for hadtale. De hævder, ifølge Butler, at pornografi udgør en form for handling, som undertrykker og bringer de afbildede personer "til tavshed". De opfatter dermed denne undertrykkelse som en form for hadtale med en illokutionær kraft, hvilket antyder, at det er selve den ytring pornografien skaber, der udfører handlingen som består af at underordne og dominere.

Butler påpeger, hvordan Catharine MacKinnons syn på pornografi har udviklet sig fra at fokusere på de følelsesmæssige konsekvenser, ytringerne skaber (at se ytringer som perlokutioner), til at fokusere på ytringernes intrinsiske magt til at påvirke til handling i verdenen (at se ytringer som illokutioner). Derefter hævder Butler, at Mari Matsuda argumenterer for, at hadtale ikke blot påvirker modtagerens følelser, men også bidrager til at skabe og opretholde sociale hierarkier, gennem ytringens magt (Butler, 2020, s. 50-51).

Selv om hadtalen virker sådan, at den konstituerer et subjekt med diskursive midler, er dette så nødvendigvis en endegyldig og faktisk konstituering? Findes der en mulighed for at bryde de virkninger op, som frembringes af en sådan tale, og undergrave dem, en blotlagt brudlinje, der kan lede frem til, at denne diskursive konstitutionsproces falder fra hinanden? Hvilken slags magt *tilskrives* talen, når den afbildes, som om den har magten til at konstituere

subjektet på så vellykket vis? (Butler, 2020, s. 52)

Butler kommer hertil med spørgsmålet om, hvorvidt hadtale altid er så effektiv, som de førnævnte teoretikere antyder. Butler foreslår en forståelse af hadtale som, at muligheden for at modstå og svare igen på hadtale afhænger af, at hadtale kan mislykkes i sin intention. Hvis folk dermed antager at hadtale altid er ufejlbarlig, kan det forhindre modstand. Butler mener, at de sociale strukturer, der opretholdes af hadtale, kan nedbrydes ved gentagelse og genartikulation. Hadtalens magt er derfor, ifølge Butler, ikke nødvendigvis absolut, og der kan være brudlinjer, hvor strukturerne bliver svagere og kan udfordres eller svækkes og ændres over tid. Butler antyder dermed, at der ved at forstå hadtale som en handling, der kræver konstant gentagelse, kan finde måder at afbryde eller undergrave dens skadelige virkninger. Altså åbner Butler for en forståelse af hadtale, der fungerer som en handling, der kræver gentagelse for at bevare sin magt, men at også gentagelse kan bruges til at svække denne magt (Butler, 2020, s. 52-53). Butler påpeger yderligere en problematik i vores måde at beskrive sprogets evne til at såre os på. Butler gør dette ved at referere til et citat fra Richard Delgado og Mari Matsuda:

Richard Delgado og Mari Matsuda anvender, at "ord kvæster (*words wound*, o.a.)", er at forene en sproglig og en fysiologisk terminologi. Brugen af et ord som "kvæstelse" antyder, at sproget kan fungere på måder, der svarer til at påføre fysiske smerter og sår. (Butler, 2020, s. 34)

Butler påpeger brugen af denne terminologi, idet hun mener, at det er væsentligt at overveje problematikken af at anvende samme terminologi for fysiske skader til at beskrive den skade, sproget kan forvolde. Butler argumenterer for, at de to former for skade ikke er fuldstændigt sammenlignelige og eventuelt kun ville kunne sammenlignes metaforisk. Ifølge Butler hindrer denne manglende sproglige praksis vores fulde forståelse af den smerte, sproget kan forvolde, da vi på nuværende tidspunkt normalt kun trækker på terminologi, der er forbundet med fysisk smerte. Dette gør det vanskeligere at identificere og forstå den særlige smerte, som sproglig vold kan medføre. Butler pointerer derfor behovet for et særskilt sprog til at forklare og beskrive den smerte, sproget kan forvolde, for dermed at opnå en dybere forståelse af sproglig vold (Butler, 2020, s. 34-35).

I Butlers teori om sproglig vold indgår yderligere Butlers antagelse om, at sprogets betydning udelukkende opstår inden for rammerne af vores kollektive forståelse af sproget. Dette indebærer, at

ingen enkeltperson kan siges at "eje" sproget eller være i fuld besiddelse af dets ubetingede betydning i en given kontekst. På grund af denne præmis hævder Butler, at dette problematiserer muligheden for at sanktionere enkeltindivider for sårende tale, idet ingen kan holdes direkte ansvarlige for den vold, sproget forvolder. Dette adskiller, ifølge Butler, sproglig vold fra fysisk vold, idet der i den fysiske vold i langt højere grad kan forudsiges resultaterne af eksempelvis et slag mod en anden person. Samtidig kan det ikke med samme sikkerhed forudsige, hvordan et ord med en negativ historicitet vil blive modtaget inden for en given kontekst og afhængigt af individet, det rettes imod (Butler, 2020, s. 38-39).

Sprogets historicitet

Butler fremhæver betydningen af at være opmærksom på sprogets historiske og kulturelle kontekst for at undgå at såre andre med vores ytringer. Butler påpeger, at udvalgte ord kun kan være sårende på grund af deres tilknytning til historiske processer af diskrimination og eksklusion, hvilket giver disse ord deres styrke. "Ord som "perker", "neger" og "bøsse" kan kun gøre ondt, fordi de er knyttet til historiske diskriminations- og eksklusionsprocesser, som giver ordenes deres følelsesmæssige kraft, når de anvendes" (Butler, 2020, s. 11). Denne kontekstualisering, som Butler betegner som sprogets historicitet, kræver ifølge Butler en personlig bevidsthed for at undgå at såre andre med sproget (Butler, 2020, s. 8-9). Opsummerende understreger Butler synspunkter vigtigheden af ikke at stræbe efter en absolut forståelse af hverken andre eller os selv, men derimod at anerkende kompleksiteten og dynamikken i subjektivitet og identitet samt være opmærksom på vores sproglige og kulturelle praksis.

Gentagelsens kraft

Tilsvarende Butlers forståelse af køn som værende en social konstruktion kan der ses lignende tendenser i Butlers måde at forklare "raceliggørelse". Ifølge Butler er magten til at "racegøre" eller skabe en raceidentitet for et individ ofte pålagt individet udefra, før individet selv får mulighed for at definere sin egen identitet. Dette sker ved at placere individet inden for bestemte kategorier baseret på stereotyper, hvor det ikke er individet selv, der har fuld kontrol over, hvordan andre opfatter disse kategoriseringer. Butler påpeger, at selvom nogen måske instinktivt vil tilskrive afsenderen af det sårende ord skylden, findes der en dybere struktur bag den sårende tale, der går tilbage til oprindelsen af den sårende udtalelse. Det er derfor, ifølge Butlers teori, ikke muligt alene at tilskrive enkeltpersoner skylden for de sårende udsagn. "For er gentagelighed eller citatmæssighed ikke netop

dette: udvirkeisen af den metalepse, hvorved det subjekt, der "citerer" performativen, midlertidigt frembringes som performativens forsinkede og fiktive oprindelse?" (Butler, 2020, s. 88). Butler introducerer altså begreberne "gentagelighed" eller "citatmæssighed", hvilket indebærer, at den person, der gentager den sårende tale, ikke nødvendigvis er den egentlige afsender af disse ord. De sårende udsagn får deres kraft gennem en lang kæde af tidligere interaktioner, og den person, der udtaler det sårende ord, kan derfor såre andre på grund af den historiske betydning og kraft, der er blevet tildelt dette ord over tid. Hvis ordet derimod blev isoleret uden for kontekst og uden historiske betydninger knyttet til det, ville det ikke have samme sårende virkning (Butler, 2020, s. 88). Butler argumenterer derfor for, at det kan være en kompleks proces at straffe lovmæssigt for sårende tale, da det ikke ville være rimeligt kun at retsforfølge den enkeltperson, der udtaler det sårende ord i øjeblikket, da ingen er herre over sprogets magt, idet det er de historiske faktorer, der knytter sig til ordene, der har bidraget til at give ordet dets styrke. Det er dermed heller ikke forventeligt, at alle mennesker er bevidste om de forskellige strukturer, der ligger til grund for et ord. Butler mener derfor, at det er en for kompliceret proces at straffe for sårende tale, da skylden ikke alene kan placeres hos enkelte individer, men sprogets sårende virkning stammer fra hvordan ord gennem samfundet over tid får sin betydning (Butler, 2020, s. 89).

Modstand og subversion

Ifølge Butler eksisterer der i vores dagligdagssprog en lang række indlejrede forståelser af sproget. Disse indlejringer har stor betydning for de samfundsmæssige performativer, der finder sted, men Butler mener, at de både kan og bør udfordres i nogen grad. Mennesket har, ifølge Butlers teori, magten til at redefinere sproglige konnotationer og dermed ændre betydningen af noget, der er socialt forankret i eventuelle negative betydninger, ved over tid at vende dette til noget mere neutralt eller positivt ved at påtage sig de belastede ord, som andre tilskriver en. Denne proces kalder Butler for "subversion". Butler mener, at subversion finder sted, og delvist opnås ved ikke blindt at udleve de konstruktioner, der pålægges én, og således ikke underlægge sig de uønskede forestillinger, som andre individer tilskriver én. Derfor har subversionen den kraft, at vi, ved ikke at fortsætte de stereotype forventninger af os som individer funderet i eksempelvis køn eller etnicitet, selv har muligheden for at ændre forståelsen af, hvem vi er. Dermed udfordrer vi disse samfundsmæssige dogmer og accepterer dem ikke alene, fordi de er givet i en samfundsmæssig kontekst. Dette kan dog oftest kun udleves i en kollektiv kamp over længere tid (Butler, 2020, s. 213).

For at illustrere denne form for modstand anvender Butler historien om Rosa Parks som et centralt eksempel på, hvordan subversion kan manifestere sig. Rosa Parks' handling, hvor hun nægtede at afgive sin plads til en hvid mand i en bus i Montgomery, Alabama, i 1955, fungerer i Butlers teori som et ikonisk eksempel på en subversiv handling, der udfordrer og destabiliserer de racemæssige og sociale normer i samfundet. Butler fremhæver dette eksempel, da det ikke blot viser en individuel handling af modstand, men demonstrerer, hvordan opgør mod sociale konstruktioner kan initiere kollektiv modstand og samfundsmæssige ændringer. Rosa Parks' opgør mod den forventede performativitet for sorte kvinder på det tidspunkt illustrerer, hvordan vi kan modsætte os sociale konstruktioner ved aktivt at performe vores identitet anderledes end forventet, og hvordan dette kan skabe mulighed for en kollektiv subversion, som kan have betydning for samfundsmæssige strukturer (Butler, 2020, s. 204-205).

Censur og ytringsfrihed som et paradoks

Censur opfattes ofte som en magtudøvelse fra statens side, for at sikre en form for sproglig sikkerhed, især for dem, der er særligt sårbare i samfundet. Denne opfattelse af censur som en statslig begrænsning af ytringsfriheden problematiseres af Butler. Butler reflekterer over to forskellige udsagn omkring forståelsen af censur. Det første udsagn hævder, at vi som individer altid er underlagt en form for censur, og at alt, hvad vi ytrer, derfor allerede vil have gennemgået en censureringsproces. Ifølge denne tankegang er der allerede defineret et sprogfelt, som vi opererer inden for. Det andet udsagn argumenterer derimod for, at mennesker altid vil finde måder at omgå censur på, og derfor kan det virke meningsløst at forsøge at regulere sproget gennem forebyggende censur (Butler, 2020, s. 182-183).

Ifølge Butler agerer og handler vi som mennesker altså ud fra, hvad Butler kalder "implicit censur", som indebærer en bevidsthed om, hvad der er socialt acceptabelt at sige i forskellige kontekster, som individet befinder sig i. Vi sikrer os samtidig på denne måde for ikke at såre eller ophidse andre individer unødigt, hvilket ellers kunne true vores egen sociale opretholdelse i fællesskabet. Denne form for selvcensurering er ifølge Butlers teori en del af vores opretholdelse af os selv som sociale væsener, der stræber efter ikke at blive udstødt af samfundet. Da denne form for implicit censur eksisterer mere eller mindre tydeligt i samfundet, kan den også forstås som socialt konstrueret. Denne konstruktion omhandler, hvad der er socialt acceptabelt eller uacceptabelt at ytre sig om til andre, og er således formet af de værdier, der findes i det samfund, vi er en del af. Dette giver individet en mulighed for at modsætte sig denne konstruktion ved subversion og samtidig

arbejde imod den implicitte censur, ifølge Butlers teori. Den implicitte censur fungerer derfor som en form for usynlig grænse, der former, hvad der kan siges i et givent samfund, uden at de censurerede nødvendigvis er fuldt ud bevidste om, at de er underlagt denne censur (Butler, 2020, s. 204-205). Butler forklarer, hvordan censur tjener til at beskytte individuelle personer, men dette står i modsætning til behovet for at opretholde subjektiviteten gennem sprog. De normer, der eksisterer omkring sproget, er med til at forme de forståelser, vi har af os selv og andre mennesker, men samtidig kan nogle føle sig begrænset af de kategoriseringer, der findes i sproget. Der er derfor en delvist paradoks situation i samfundet, hvor ønsket er at sikre, at minoritetsgrupper ikke undermineres af sproget, samtidig med at individets frihed til at udtrykke sig frit bevares, da dette også er en vej til at blive et mere uafhængigt subjekt. Samtidig kan den implicitte censur forhindre udvidelsen af grænserne for forståelsen af eventuelt marginaliserede grupper og enkeltindivider, da samtalen omkring det eventuelt bliver begrænset eller reguleret. Butler illustrerer dette ved hjælp af "don't ask don't tell"-reglen, som var en regel inden for det amerikanske militær fra 1993 til 2011. Denne regel forhindrede soldater i at spørge hinanden om deres seksuelle orientering og forbød dem også at afsløre deres egen seksualitet, hvis de tilhørte en seksuel minoritet. Butler beskriver, hvordan denne regel kan opfattes som et ønske om at beskytte minoritetsseksualiteter inden for militæret, men samtidig fratager disse minoriteter muligheden for at udleve deres fulde autentiske potentiale. Samtidig medfører reglen en tabuisering af homoseksualitet og andre seksuelle minoriteter, hvilket kan føre til, at disse personer føler, at de er nødt til at skjule og undertrykke deres seksualitet under militærtjeneste (Butler, 2020, s. 191).

Behovet for anerkendelse

Butler argumenterer som sagt for en tæt forbindelse mellem sprog og eksistens, idet sproget fungerer som et redskab til at forme os som sociale væsener. Ifølge Butler opnår vi selvbevidsthed og eksistens ved at blive "genkendt-ankendt" af andre gennem sproglig interaktion. Når folk henvender sig til os og medvirker til at konstruere vores identitet i sociale interaktioner, anerkendes vi gennem sproget ved at blive set, hørt og forstået som det individ vi præsenterer os som. Dette opleves som en bekræftelse af vores eksistens og værdi som individer og validere også vores følelser og oplevelser. Som Butler udtrykker det:

Er det ikke til dels, fordi den nuværende henvendelse genkalder og genopfører de formative henvendelser, som har givet og giver én eksistens? Da betyder det, at nogen henvender sig til én, ikke blot, at man anerkendes som det, man allerede er, men at man tildeles selve den term, ved hvilken anerkendelsen af éns eksistens er muliggjort. (Butler, 2020, s. 36)

Hermed følger vi som mennesker os set og bekræftet og som værdifulde i de sociale fællesskaber, hvilket er essentielt for menneskets selvopretholdelse. Identitetens dannelse er derfor i denne teori en kollektiv proces, hvor andre individer også bidrager til konstruktionen af vores selvforståelse, hvilket betyder, at den ikke foregår isoleret, men kontinuerligt i et socialt samspil i samfundet. På den anden side kan sproget også udgøre en trussel mod vores identitet, hvis det skader vores selvopfattelse eller krænker vores person. Manglen på anerkendelse kan dermed true vores eksistens ved at true med gruppeudstødelse, diskrimination, marginalisering og potentielt forårsage psykisk stress (Butler, 2020, s. 35-36).

Lisa H. Schwartzmans kritik af Butlers teorier

Lisa H. Schwartzman⁵ (født i 1969) er filosof og feministisk teoretiker, som særligt er kendt for sin dybtgående analyse af politiske og etiske spørgsmål, der tager udgangspunkt i hendes feministiske synspunkter. Schwartzman bidrager primært til debatterne om køn, retfærdighed og sociale magtstrukturer. En af Schwartzmans væsentlige kritiske analyser er rettet mod Judith Butlers værk *Ordenes vold*. I Schwartzmans artikel "Hate Speech, Illocution, and Social Context: A Critique of Judith Butler" (udgivet i 2002) fremsætter Schwartzman sin kritik af Butlers teorier ved at anføre flere forskellige begrundelser. Et af hendes centrale kritikpunkter er, at Butlers teori lægger for stor vægt på antagelsen om, at ytringer kan være svære at bedømme, da ord ikke altid kan siges at have en direkte og øjeblikkelig skadelig effekt. Schwartzman betragter dette som problematisk, da det indebærer en opfattelse af, at ordenes virkning bør være umiddelbar og automatisk. Schwartzman argumenterer for, at denne tilgang negligerer den afgørende betydning af, hvordan ordene anvendes, og hvilke handlinger de ledsages af. Hendes kritik af Butler går videre og berører flere aspekter. Ifølge Schwartzman er Butlers egen kritik af påstanden om hvorvidt, at ordene alene kan have en virkning i sig selv, misforstået (Schwartzman, 2002, s. 425). Schwartzman er ikke enig i denne opfattelse og påpeger, at de eksempler Butler anvender fra Mari Matsuda, Rae Langton og Catharine MacKinnon

---

⁵Vil i resten af opgaven blive refereret til som "Schwartzman".

har en anderledes mening, end den Butler tilskriver dem. Mari Matsuda, Rae Langton og Catharine MacKinnon hævder ikke, ifølge Schwartzmans læsning af dem, at ytringer automatisk kan have nogen effekt. Mari Matsuda argumenterer ifølge Schwartzman for, at racistisk hadtale kun har sin effekt ud fra den kontekst, den udtales i, og aldrig alene på baggrund af ordene, der siges, i sig selv:

For instance, in Matsuda's discussion of racist hate speech, she explicitly notes that it is not the words themselves that constitute racist hate speech, but it is the words *used* in a particular way, or spoken in a particular *context*, that make them racist (Schwartzman, 2002, s. 427).

Mari Matsuda opstiller hertil tre kriterier for, hvornår der kan siges at være tale om racistiske ytringer der efter denne teori burde kunne sanktioneres ved lov: "(1) it contains a message of racial inferiority, (2) it is directed against a historically oppressed group, and (3) it is persecutory, hateful, and degrading" (Schwartzman, 2002, s. 427). Racistiske ytringer skader altså, i Mari Matsudas teori, angiveligt på grund af den sociale og historiske sammenhæng, og ikke på grund af en iboende kraft i selve ordene. Hertil påpeger Schwartzman endvidere, at Mari Matsudas teori yderligere indebærer, at hvad der kan opfattes som racistiske udtalelser i nogle bestemte kontekster, ikke nødvendigvis vil være det i alle tænkelige kontekster (Schwartzman, 2002, s. 427).

Schwartzman mener herefter, at Butlers argumentation yderligere fejler på to væsentlige punkter. For det første mener Schwartzman, at der er væsentlige fejlfortolkninger i Butlers brug af Catharine MacKinnon, Mari Matsuda og Rae Langton. Disse teoretikere hævder ifølge Schwartzman ikke, at den sociale struktur er statisk eller uforanderlig. Schwartzman påstår dermed, at Butler fejlagtigt antager, at deres teorier om hadtale er fejlslået. Schwartzman siger derimod, at alle tre teoretikere understreger, at konteksten spiller en afgørende rolle for betydningen af ytringer. Det næste kritikpunkt udformet af Schwartzman lyder på, at Butlers teori er for abstrakt og ukonkret, idet Butler forsøger at give en almengyldig løsning i stedet for at analysere specifikke tilfælde af hadefulde ytringer. Dermed er det Schwartzmans påstand, at Butler hævder, at da konteksten altid er foranderlig, er det for komplekst præcist at beskrive en og vurdere udfaldet af en "samlet talesituation", som stammer fra Austins teori. Schwartzman påpeger, at de teoretikere, Butler kritiserer, ikke påstår, at konteksten er uforanderlig. Tværtimod siger de, at selvom konteksten kan forandre sig, er det stadig muligt at beskrive og forstå en kontekst på det tidspunkt, den udleveres. Schwartzmans pointe hertil er derfor at understrege, at teoretikernes mål er at ændre de undertrykkende strukturer i samfundet, ikke at hævde, at disse strukturer er konstante og

uforanderlige. Schwartzmans kritik handler herom, at en kontekst ikke behøver at være uforanderlig for at kunne beskrives og vurderes. Schwartzman påstår, at når Austin taler om at beskrive en samlet talesituation, betyder det ikke, at konteksten skal være statisk. At beskrive den samlede situation indebærer blot at kunne beskrive konteksten, idet en ytring udspilles, og dermed karakterisere den på dette tidspunkt. Schwartzman argumenterer for, at hvis en ytring skal give mening, skal den, ligesom en handling, forstås inden for en vis kontekst – eller med Austins ord "en samlet situation". Dette udelukker ikke muligheden for, at vores forståelse af en bestemt kontekst kan ændre sig over tid. Det betyder blot, ifølge Schwartzman, at det ikke er meningsløst at analysere betydningen inden for den tid, ytringen finder sted (Schwartzman, 2002, s. 430).

Schwartzman kritiserer yderligere Butlers argument om, at dagligdags hadtale ikke har samme autoritet som udtalelser fra en person med betydelig magt såsom en politiker. Schwartzman mener, at det er forkert at fokusere på forskellen i autoritetsniveau, da det stadig er væsentligt at forstå, at afsenderen af hadtale besidder en form for magt. Idet Schwartzman hævder, at Butler mener, at det ifølge Austins teori er væsentligt at se på hele den situation, en ytring er blevet fremført i, og dermed placere ytringen i en total talesituation, som tager i betragtning, hvilke ritualer og konventioner der var til stede i det øjeblik, ytringen blev udtalt. Butler hævder dog, at dette er for kompleks en opgave, da sociale kontekster og konventioner konstant er i forandring, og at kompleksiteten af at skulle fastlægge denne helhed er noget nær umulig. Derfor mener Butler, at dette er en problematisk faktor i Austins teori. Ifølge Schwartzman kritiserer Butler således de teoretikere, der ser hadtale som en handling, for at have en statisk forståelse af magt. Butler mener, at ingen ikke kan dømme noget direkte ud fra de virkninger, disse udtalelser kan have, da vores oplevelse af verden konstant er under udvikling.

For instance, describing the work of MacKinnon and Matsuda, Butler writes: 'The listener is understood to occupy a social position or to have become synonymous with that position, and social positions themselves are understood to be situated in a static and hierarchical relation to one another. By virtue of the social position he or she occupies, then, the listener is injured as a consequence of that utterance. (Schwartzman, 2002, s. 429)

Dernæst kritiseres Butler for ikke at fokusere på, hvilken indvirkning magtstrukturer har i samfundet, og Butler beskyldes for at undgå at diskutere, hvordan magt og autoritet udspiller sig i praksis. Grundet Butlers høje abstraktionsniveau undgår Butler at komme med entydige svar og hævder, at da

konteksten altid er foranderlig, kan vi ikke sige, hvornår racisme nødvendigvis har nok magt i samfundet til at gøre hadefulde ytringer direkte skadelige (Schwartzman, 2002, s. 431). Schwartzman hævder derimod, at forskellige magtstrukturers indvirkning på samfundet er en væsentlig problematik, som skal undersøges aktivt og ikke blot reflekteres over. Schwartzman fremfører her nogle relevante analysepunkter, såsom hvor udbredt hadefuld tale er, hvem der kan drage fordele af den, hvordan den kan påvirke vores syn på forskellige etniske grupper, og om den bidrager til undertrykkelse af minoritetsgrupper. Schwartzman mener, at Butlers diskussion omkring, hvad racistisk hadefuld tale egentlig er, er mangelfuld, idet Butler kun fokuserer på, at diskursen kunne være anderledes, og at hadefuld tale kunne få en mere frigørende betydning. Ifølge Schwartzman mangler Butler at sætte dette i en samfundsmæssig kontekst, som taler om, hvor sandsynlig udførelsen af subversion er under de nuværende sociale strukturer og magtforhold. Schwartzman kritiserer Butlers fokus på modstand og subversion for at være for abstrakt og efterlyser mere konkrete forklaringer på, hvordan denne handlekraft kan realiseres, og hvilke forudsætninger der skal være til stede for at muliggøre dette. Butler foretrækker en form for "ny iscenesættelse" eller "nyfortolkning" frem for en juridisk regulering af skadelig tale, idet Butler ikke mener, at det juridiske sprog er tilstrækkeligt. Dette skyldes, at juridisk regulering alene sætter den enkelte person til ansvar for de skadelige ytringer, hvilket ikke er hensigtsmæssigt ifølge Butler, da det er større samfundsstrukturer, der er skyld i den kraft, ordene får ved at blive gentaget over tid. Derfor er det ikke muligt at dømme ud fra én enkeltstående handling. Schwartzman knytter hertil følgende kommentar:

When the scene of racism is reduced to a single speaker and his or her audience, the political problem is cast as the tracing of the harm as it travels from the speaker to the psychic/somatic constitution of the one who hears the term or to whom it is directed. The elaborate institutional structures of racism as well as sexism are suddenly reduced to the scene of utterance, and utterance, no longer the sedimentation of prior institution and use, is invested with the power to establish *and maintain the subordination of the group addressed*. (Schwartzman, 2002, s. 433)

Schwartzman argumenterer for, at opmærksomheden både bør være på den, der fremfører skadelige ytringer samt på de bagvedliggende strukturer. Schwartzman mener, at juridisk regulering kan være en metode til at udfordre og ændre de eksisterende magtstrukturer. Dette betyder ikke, at den

enkelte person alene kan pålægges det fulde ansvar for skadelige ytringer, men Schwartzman ser det som væsentligt for at bekæmpe diskriminerende sociale strukturer og finder det derfor rimeligt at holde dem ansvarlige, som opretholder de negative strukturer (Schwartzman, 2002, s. 432-433).

Videre kritiserer Schwartzman Butler for at mene, at sprogets forståelse og opfattelse er for tilfældig i måden, hvorpå Butler beskriver, hvordan sproget kan slå fejl og blive misforstået. Schwartzman påpeger, at der med udgangspunkt i Catharine MacKinnon og Rae Langtons teori kan argumentere for, at dette også handler om, hvilken magtposition der tales fra. De ønsker at udligne magt og nedbryde hierarkier, så alle har en mere lige mulighed for at få deres tale til at betyde, hvad den er intenderet.

Schwartzman mener ligeledes, at Butler burde klargøre forskellen mellem undertrykkende tale, der opretholder negative sociale hierarkier, og ord, der blot er fornærmende eller sårende. Uden en klar skelnen mellem disse to fænomener er det svært at identificere, hvor en forandring bør finde sted. Butler kritiseres også for ikke at være informativ nok omkring, hvordan denne modstand konkret fungerer, hvordan den skal udføres, og hvilke forudsætninger der skal være til stede for at igangsætte den. Schwartzman påstår, at det ifølge Butler kan lyde, som om denne nyfortolkning opstår af sig selv eller sker automatisk på grund af de "huller", der er mellem, hvad taleren mener, og hvordan det sagte bliver modtaget. Butler mener ikke, at hadefuld tale altid har den intenderede virkning, men Butler forklarer heller ikke tydeligt nok, efter Schwartzmans kritik, hvornår og hvordan denne "handlekraft" opstår i forbindelse med skaden. Derfor gør Butler det ikke klart, om skaden får offeret til at handle og nyfortolke talen, eller om nyfortolkningen sker af sig selv.

Schwartzman konkluderer, at det er nødvendigt at adressere de strukturelle aspekter af magt og autoritet, samt at kombinere juridisk regulering med en forståelse af den sociale kontekst for effektivt at kunne bekæmpe diskriminerende og undertrykkende talehandlinger.

Sammenfatning af Butlers og Schwartzmans Teorier

Judith Butler og Lisa H. Schwartzman er begge væsentlige teoretikere, hvis arbejde kan anvendes til at give et dybtgående perspektiv på forståelsen af de moderne diskurser om køn, identitet og sprog. Deres teorier udgør et væsentlig bidrag til den filosofiske debat om, hvordan sprog og magtstrukturer påvirker sociale relationer og udformningen af individuelle identiteter.

Følgende diskussion vil undersøge deres respektive synspunkter, sætte dem i kontekst til hinanden og evaluere deres relevans for forståelsen af etnisk diskrimination og ulighed i samfundet.

Judith Butlers teorier

Judith Butlers arbejde præges overordnet set af Butlers teori om performativitet og Butlers argument for, at køn og identitet ikke er faste kategorier, men snarere resultater af gentagne sociale og sproglige handlinger. Butlers begreb om performativitet understreger, at identiteter skabes gennem handlinger og sprogbrug, og at disse identiteter kan ændres ved at gentage eller ændre disse handlinger og sproglige udtryk. Særligt i *Ordenes vold* undersøger Butler, hvordan sprog kan såre og skade og dermed anses som er en form for voldelig handling. Butler argumenterer her for, at ord ikke blot kommunikerer, men også er medvirkende til at konstituere sociale realiteter og magtforhold i et samfund. Dette er særlig relevant i konteksten af racisme, hvor diskriminerende sprogbrug, i Butlers teori, kan opretholde og forstærke marginalisering og undertrykkelse af minoriteter. Butler understreger i sin teori, at illokutionære talehandlinger kan have en sårende og underminerende effekt, som ikke blot eksisterer i selve ytringen, men også i de konventioner, der er medvirkende til at give ytringen en underlæggende betydning. I værket *Giving an Account of Oneself* fokuserer Butler på etik og den narrative konstruktion af identiteten. Butler argumenterer for, at individers evne til at give en sammenhængende beretning om sig selv til dels er afhængig af sociale strukturer og de grupper, vi deltager i. Butlers teori kan dermed anvendes til at argumentere for, at marginaliserede grupper kan opleve en følelse af manglende anerkendelse og repræsentation, hvilket kan påvirke deres selvforståelse og deres muligheder for at fortælle deres egen identitetsberetning.

Lisa H. Schwartzmans Kritik

Schwartzman erkender i sin kritik værdien af Butlers teoretiske bidrag, men mener, at Butler overser væsentlige aspekter af sprogets indflydelse. Schwartzman hævder, at Butlers teori fokuserer for meget på ytringer i sig selv og fokuserer for lidt på de systematiske aspekter af diskrimination og undertrykkelse, der eksisterer via sproget i et samfund. Eksempelvis kan kompleksiteten ved hadefulde tale, ifølge Schwartzman, kun forstås fuldt ud ved at undersøge, hvad der giver forskellige institutionelle og strukturelle ytringer deres skadelige virkning. Yderligere er et af Schwartzmans andre væsentlige kritikpunkter hendes argument, at Butlers forståelse af modstand og subversion er for forsimplet i Butlers beretning om denne. Schwartzman ønsker en dyberegående analyse af de sociale og politiske kontekster, der skal eksistere som forudsætning for denne modstand.

Butlers hovedfokus er at modvirke undertrykkende sproglige strukturer ved at stoppe gentagelserne af den sårende tale. Med dette kan Schwartzmans kritik af Butlers teori forstås som et ønske om en

mere nuanceret beskrivelse af, hvordan dette i praksis modvirker den skade og den undertrykkende kraft, sproget kan have. Overordnet set er Schwartzmans kritik baseret på væsentlige overvejelser om, hvordan vi opnår størst mulig social retfærdighed i vores brug af sproget og den magt, der implicit eksisterer i sproget. Schwartzmans ønsker derfor ikke at forkaste Butlers teori, men udtrykker et behov for en mere omfattende og håndgribelig analyse end den, Butler umiddelbart fremlægger. Schwartzman tilskriver med dette det enkelte individ mere ansvar for deres ytringer, end hvad Butler gør i *Ordenes vold*. Dette medfører, at det vil være lettere at finde handling såsom sanktioner ved brug af Schwartzmans perspektiver og dermed komme med ideer til at udvikle effektive strategier til modstand og social forandring af ytringer.

Sprog og magt

Butler og Schwartzman er enige om, at sproget spiller en central rolle i skabelsen og opretholdelsen af sociale magtstrukturer. Imidlertid problematiserer Butler en forståelse af sproget som en direkte og umiddelbar kraft, der kan forandre virkeligheden, mens Schwartzman hertil understreger en stadig nødvendighed af at behandle og forstå sprog inden for det øjeblikke sociale og kontekstuelle rammer. Butler fokuserer primært på sprogets performative aspekter, og hvordan ord kan konstituere sociale realiteter, mens Schwartzman påpeger, at denne konstituering er afhængig af de omkringliggende sociale strukturer. Schwartzman ser institutioner som havende en mere væsentlig rolle og tilskriver dermed et større politisk ansvar, end Butler umiddelbart gør.

Performativitet og identitet

Butlers begreb om performativitet peger på, at identiteter er et resultat af gentagne handlinger og sprogbrug. Butler mener, at ved at ændre på disse gentagelser kan individer udfordre og omforme sociale normer. Schwartzman accepterer denne grundlæggende idé, men fremhæver, at Butlers model risikerer at undervurdere de påvirkninger, som etablerede magtstrukturer og sociale konventioner udgør mod sådanne ændringer. For Schwartzman er det vigtigt at anerkende, at den sociale kontekst kan begrænse individers evne til at udføre handlinger, der gør op med de eksisterende sociale konstruktioner på måder, der reelt kan ændre deres sociale status eller identitet. Hertil efterspørger Schwartzman endvidere en mere konkret udlægning af, hvilke faktorer der ifølge Butler skal være til stede, for at en subversion kan lykkes.

Begge teoretikers perspektiver kan dog anvendes til at tale om, hvordan vi bør forholde os til racistiske ytringer. Butlers teori kan være gavnlig for en forståelse af, hvordan diskriminerende

sprogbrug kan opretholde og forstærke sociale skel og føre til marginalisering af etniske minoriteter. Butlers fokus på sprog som en performativ kraft understreger behovet for at udfordre og eventuelt omforme de sproglige normer, der opretholder hierarkier baseret på kulturer og etnicitet. Schwartzmans kritik kan dog være medvirkende til en opmærksomhed på, at en bestræbelse på forandringer i sprogbrug ikke alene er tilstrækkelige. Med Schwartzmans teori fokuseres der på mere konkret handling i samfundet. Schwartzman ønsker dermed en dyberegående forståelse for de sociale og institutionelle kontekst, hvori den skadende sprogbrug finder sted, da denne ifølge hende spiller en væsentlig rolle i at forme sprogets skadende virkning. Ved dermed at applicere Schwartzman pointer, er det nødvendigt at tage højde for de bredere sociale strukturer og institutioner, der understøtter og forstærker diskriminerende praksisser.

Analyse

Denne opgave søger at udforske og belyse racialiseringens dynamikker i en moderne dansk kontekst ved blandt andet at anvende de tidligere redegjorte teorier af Frantz Fanon, Judith Butler og Lisa H. Schwartzman. Analysens primære formål er at fremføre en forståelse for, hvordan sproglige og kulturelle mekanismer bidrager til opretholdelsen af racemæssige hierarkier og forestillingen om kulturel uforenelighed, som fører til marginalisering af minoriteter i samfundet. Ved at integrere de teoretiske perspektiver på relevante begreber og konkrete eksempler, tilbyder denne opgave en multidimensionel analyse af racialisering og beskriver, hvordan det er muligt at udpege ny-racisme i vores samfund. Målet er at fremme en nuanceret forståelse for, hvordan racemæssige hierarkier skabes og opretholdes, samt at diskutere potentielle strategier for at modvirke diskrimination og skabe mere inkluderende, anerkendende og retfærdige samfundsstrukturer. Følgende analyse vil således fungere som et værktøj til at belyse de komplekse sammenhænge mellem sprog, magt og identitet i opretholdelsen af racialisering og samtidig tilbyde praktiske anbefalinger til, hvordan vi som samfund kan arbejde mod at nedbryde disse strukturer.

Racebegrebets udvikling

Socialantropolog Peter Hervik (født i 1956) ser i sin artikel "Race, "race", racialisering, racisme og nyracisme" på racisme som en ideologi, der historisk set er opstået på grundlag af en forestilling om, at mennesker kan opdeles i forskellige hierarkiske kategorier baseret på deres kropslige udtryk, her især hudfarve. Denne ideologi blev i høj grad udbredt efter de store opdagelsesrejser i 1400-tallet. På dette tidspunkt var der blandt europæere en overbevisning om, at deres succes skyldtes særlige egenskaber hos "den hvide race". "Ifølge Alana Lentin (2008) blev begrebet race først brugt i 1484 af Francois Bernier om en opdeling med udgangspunkt i fysisk forskellighed" (Hervik, 2015, s. 32). Da ordet først blev anvendt, havde det en mere neutral betydning og var ikke nødvendigvis forbundet med hierarkiske opdelinger blandt mennesker. Begrebet udviklede sig imidlertid til at få en mere negativ klang i takt med oplysningstiden i det 18. århundrede. Dette kan ses som et resultat af, at der inden for videnskaben på dette tidspunkt begyndte at opstå en interesse for at klassificere og rangordning af ting i verden og dermed blev dette også overført til synet på mennesker. Til trods for, at flere oplysningstænkere ønskede at fremhæve alle menneskers ligeværd, begyndte andre i samtiden at bruge disse ideer til at retfærdiggøre kolonisering og andre former for samfundsmæssige uligheder. Disse tankegange byggede blandt andet på forestillingen om, at den vestlige race var overlegen, af den grund, at "ikke-hvide" mennesker blev anset for at være degenererede på grund af klimaet og sygdomme. Andre teorier byggede på polygenese, som postulerede, at mennesker havde forskelligt genetisk ophav. En akademiker, der senere særligt udfordrede disse ideer, var antropologen Franz Boas (1858-1942). Franz Boas, som havde rødder i Tyskland, var inspireret af digteren, filosofen og teologen Johann Gottfried Herder (1744-1803) og hertil særligt hans kulturforståelse. Franz Boas' teori kan ses som anti-racistisk og tager udgangspunkt i at se enhver kultur som unik, og at forstå en kultur kræver indsigt i dens historie og egne præmisser. Samtidig byggede hans teori på, at alle kulturer bør ses som ligeværdige. Boas fraskrev sig dog ikke helt racebegrebet, men mente, at det kun skulle forstås som et biologisk fænomen, som derfor skulle undersøges af biologer og genetikere:

I 1920'erne blev det dog klart, at hverken biologer eller genetikere kunne forklare kulturer eller civilisationer alene ud fra biologiske forskelle. Man nåede derfor frem til en forståelse af race som en social konstruktion, med få synlige genetiske variationer, som faktisk ofte var større inden for en racegruppering end mellem dem. (Hervik, 2015, s. 32-34)

Dette fører os frem til nutiden, hvor visse individer stadig opfatter hudfarve som en faktor, der adskiller mennesker fra hinanden. Nogle individer opfatter forskelle blandt mennesker som noget negativt og bruger dette som en begrundelse for at udøve racisme, hvilket ifølge Hervik, understreger deres ønske om at opretholde egne privilegier. Dette kommer til udtryk som aggression rettet mod dem, der i denne sammenhæng bliver gjort til ofre for racismen. Ifølge Hervik forsvarer disse individer sådanne holdninger af ved at påpege forskelle i eksempelvis fænotypiske træk såsom fysiske attributter, og argumentere for, at disse træk er tegn på intellektuel og moralsk overlegenhed hos dem selv. Hervik argumenterer videre for andre velkendte racistiske argumenter, der ofte baserer sig på at fremhæve forskelle blandt mennesker, såsom stereotyper og trosretninger, hvor hudfarve dermed bliver det ofte mest umiddelbare synlige tegn på menneskers medfødte forskellighed.

Hervik fremsætter, på baggrund af sin egen undersøgelse, tre hovedelementer til at analysere racisme i det danske samfund. Det første punkt, Hervik fremhæver, lyder således: "For det første må vi finde ud af, om der findes en delt fælles grundopfattelse (en fortolkningsramme), hvor der er en særlig opdeling mellem 'os' og 'dem', som fastfryser en antagelse om uforenelighed" (Hervik, 2015, s. 36). Altså, eksisterer der opfattelser af danskerne som et "vi", "os der var her først og naturligt hører hjemme her", mens immigranter og deres efterkommere opfattes som "de andre", der "ikke naturligt hører hjemme i Danmark". Dette kan ses ved eksempelvis en dansk "gæst-vært" opfattelse, hvor tilkommere til Danmark betragtes som ubelejlige gæster, der ikke ønsker at tilpasse sig, hvilket får værten til at fremstå racistisk.

Det næste punkt lyder således: "For det andet bør dikotomisering imidlertid undersøges mere grundigt for at blotlægge hvilke værdiladede relationer, der eksisterer mellem udøvere af og ofre for racistisk handling eller udsagn" (Hervik, 2015, s. 36). Hertil menes der forhold som racialisering, underordning, hierarkisering, dehumanisering eller ringeagt. Dette omfatter, at "de andre" ses og omtales som primitive, mens "vi'et" ses som mere moderne og rationelle. Herviks sidste punkt til en karakteristik af racismen lyder således: "Det tredje element i den analytiske tilgang til racisme består i at identificere magten til, på baggrund af den racialiserede underordning af mennesker og grupper, at påføre disse nogle negative konsekvenser" (Hervik, 2015, s. 37). Dette afsluttende punkt vil blive udfoldet i det kommende afsnit.

Racialisering

Racialisering forekommer, når kulturelle eller biologiske kendetegn bruges til at karakterisere grupper af mennesker. Denne gruppering, og de træk der knyttes til den, bidrager til antagelser om personens karakteristika, snarere end at lade den enkeltes individualitet forme andres opfattelse. Dermed tolkes personens adfærd og deres eksistens i verden ud fra den narrative kategorisering, som er tildelt den specifikke gruppering. Ved racialisering ses det ofte, at gruppen tildeles negative kendetegn, der skabes for at retfærdiggøre sanktioner og straf. Eksempler på dette kan være generalisering baseret på fremtoning, beklædning, udseende, accent og sprog. Herved flyttes fokus fra biologiske og fænotypiske kendetegn til kulturelt prægede træk. Racialisering bliver således et middel til at legitimere etnisk og kulturel diskrimination.

Et eksempel, Hervik bruger, er den danske debat om kvinders brug af tørklæde som hovedbeklædning, hvilket umildbart alene handler om kvinders ydre fremtoning og måde at udtrykke sig på gennem påklædning. Debatten drejer sig især om, at en kvindes tørklæde betragtes som et tegn på, at kvinden undertrykkes af enten sin familie, ægtefælle eller den religion, kvinden tilhører (Hervik, 2015, s. 36-37). I et lovforslag fra 2018 om tildækningsforbud begrundes lovgivningen ved at fremhæve, at regeringen ønsker at fastslå, at det efter deres opfattelse ikke er foreneligt med værdierne, sammenhængskraften og respekten for fællesskabet i det danske samfund at skjule sit ansigt i det offentlige rum, da ansigtet er fundamentalt for genkendelse mellem mennesker og for at kunne aflæse andres signaler og følelser. Lovforslaget påpeger yderligere, at dette spiller en afgørende rolle i den sociale interaktion i vores samfund og konkluderer:

Hvis man tildækker sig, giver man efter regeringens opfattelse udtryk for, at man ikke ønsker at være en del af det danske samfund. Det er udtryk for en anonymisering, hvor man afviser interaktionen med sine medborgere. Noget sådant slider på sammenhængskraften i Danmark og kan bl.a. medvirke til at skabe rammen for parallelsamfund med egne normer og regler. Dertil kommer, at tildækning af ansigtet kan være et synligt udtryk for eksisterende parallelsamfund i Danmark. (Justitsministerier, 2018, s. 2-3).⁶

---

⁶ Tilgået via link:

https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2018/lovforslag_tildækningsforbud.pdf

Dette lovforslag blev samme år vedtaget og medførte følgende tilføjelse til den danske straffelov:

§ 134b Den, der i forbindelse med møder, forsamlinger, optog eller lignende på offentligt sted færdes med ansigtet helt eller delvis tildækket med hætte, maske, bemaling eller lignende på en måde, der er egnet til at hindre identifikation, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 2. På samme måde straffes den, som på offentligt sted besidder genstande, der må anses for bestemt til tildækning af ansigtet under de i stk. 1 nævnte omstændigheder.

Stk. 3. De i stk. 1 og 2 nævnte forbud gælder ikke for tildækning af ansigtet, der tjener et anerkendelsesværdigt formål. (Danske love, Straffeloven § 134b)⁷

Denne lovgivning muliggør således bøder og fængselsstraf op til 6 måneder for at tildække sit ansigt i offentligheden på en måde, der hindrer identifikation. Loven har dermed gjort brugen af niqab og burka ulovlig i specifikke sammenhænge, hvis personen ikke fjerner ansigtsbeklædningen efter opfordring. I dette eksempel antages det, at kvindens udseende fortæller dele af hendes historie, såsom et ønske om at distancere sig fra "at være en del af det danske samfund" og dermed et ønske om i stedet at tilhøre et parallelsamfund der består af andre "normer og regler" end i det rasterende samfund. Dette sker på bekostning af at lade kvinden selv fortælle sin historie, og dermed komme til udtryk som et subjektivt individ. Dette mener Hervik er beskrevet for racialisering, men ikke nødvendigvis kan betegnes som direkte racisme. Racisme opstår, ifølge Hervik, når racialisering fører til negative konsekvenser for de racialiserede. For at kunne hævde, at noget er racistisk, skal det i Herviks udlægning skabe magtstrukturer, der medfører, at nogle grupper dominerer andre baseret på deres racekategori. Denne magtkultur kan ses i eksempelvis adgangen til arbejdsmarkedet, politiet, politik og medierne (Hervik, 2015, s. 37).

Judith Butlers teoretiske perspektiver fra *Giving an Account of Oneself* og *Ordenes vold* kan anvendes til at belyse de problematikker, Hervik her beskriver. Ifølge Butler skabes individets subjektivitet og identitet gennem samfundsmæssigt indlejrede diskurser og narrativer. Racialisering kan dermed ses som en væsentlig faktor, der påvirker individers selvforståelse og deres generelle opfattelse af andre i samfundet. Med udgangspunkt i Butlers teori kan der argumentere for, at

---

⁷Tilgået via link: <https://danskelove.dk/straffeloven/134b>

lovgivning som tildækningsforbuddet fungerer som en mekanisme, der forhindrer særlige grupper, især kvinder med en muslimsk kulturel baggrund, i at udtrykke deres identitet på egne præmisser og udleve deres kultur, uden at den bliver begrænset af udefrakommende faktorer. Eksempler fra lande som Frankrig⁸, hvor sådanne forbud er indført, viser, hvordan disse love kan begrænse kvinders offentlige deltagelse og dermed underforstået i Butlers teori også deres følelse af selvværd. Dette kan betragtes som en restriktion, der hindrer disse kvinder i at ubegrænset skabe deres eget selvbillede og fortælle deres egen historie, hvilket Butler betegner som en form for etisk vold (Butler, 2005, s. 42-43).

Butlers begreb om performativitet understreger, at identiteter skabes gennem gentagne handlinger og sproglige udtryk. Ved at gentage eller ændre disse udtryk kan individer udfordre og omforme sociale normer. For eksempel har LGBTQ+ bevægelser anvendt performativitet til at omdefinere negative konnotationer og skabe nye, positive identitetsforståelser. I konteksten af racialisering skaber og opretholder sproget en social konstruktion, som kategoriserer og begrænser grupper af mennesker. Med udgangspunkt i Butlers teori kan der argumenteres for, at sproget i racialiseringen påvirker de mennesker, det er rettet mod, og kan have en skadelig virkning, som indskrænker individernes frihed og muligheder. Butler bidrager dermed til en etisk diskussion om, hvordan sproglige narrativer i racialisering skaber og opretholder en praksis, der påvirker vores forståelse af disse mennesker og i nogen grad fratager dem muligheden for at skabe et mere retvisende billede af sig selv som individ. Dette kan ifølge Butler betragtes som etisk vold, da det begrænser subjektets oplevelse af frihed (Butler, 2005, s. 46-47).

Butler mener, at identitet og kultur ikke er statiske størrelser, men konstant er i proces. Kulturen eksisterer kun ved at blive opretholdt af de individer, der udøver den. Derfor er det ikke retvisende at påstå, at to kulturer aldrig ville kunne forenes. "Gæst-vært" mentaliteten kan dermed ses som et eksempel på, hvordan Butler mener, der kan påvises måder, hvorpå nogle individer ønsker at hæve sig over andre ved at påpege forskelligheder. Racialisering kan ifølge Butlers teori opfattes som en proces, hvor fordømmelse bruges til at fremhæve mellem individerne selv og dem, der fordømmes. Dette skaber en fremmedhed over for den dømte og kan ses som etisk vold, da det påfører den dømte skade ved ikke at blive anerkendt som den person, den dømte præsenterer sig som. Samtidig hindrer det dommeren i sin egen proces af selverkendelse, hvilket Butler anser som

---

⁸ Tilgået via link: <https://nyheder.tv2.dk/udland/2018-10-23-fn-frankrig-kraenker-menneskerettighederne-med-burkaforbud>

uhensigtsmæssigt (Butler, 2005, s. 46-47). Butler argumenterer derfor for, at individet har en etisk forpligtelse til ikke at gentage sprog, der er sårende for andre individer, for at undgå at udøve etisk vold. Dermed har mennesket et individuelt ansvar for ikke at gentage et sprog med en negativ sproglig historicitet, men i stedet bør subjektet søge efter at opnå en bevidsthed om sprogets historicitet for dermed at have en bedre forståelse for de mekanismer som, racialisering er et udtryk for, der kan give sproget en skadelig virkning.

Efter at have anvendt Butlers teori på racialisering som emne vil der hertil kunne koble pointer fra Lisa H. Schwartzmans kritik af Butler for at give et mere detaljeret billede af, hvad racialisering kan betyde i et samfund. Schwartzman påpeger vigtigheden af at analysere de institutionelle og strukturelle aspekter af racisme og diskrimination. I konteksten af racialisering kan hendes kritik anvendes til at fremhæve, hvordan lovgivninger som tildækningsforbud ikke alene kan forstås som en isoleret handling, men samtidig indgår i større systemer af magt, der systematisk marginaliserer visse befolkningsgrupper. Dette kan udvide analysen ved at fokusere på væsentligheden af, hvordan sådanne love og politikker er indlejret i samfundet og medvirker til at reproducere eksisterende magtforhold. Schwartzman fremhæver yderligere, at magt og autoritet er centrale i forståelsen af, hvordan sprog virker. I analysen af racialisering kan dette perspektiv anvendes til at undersøge, hvordan personer i magtpositioner, såsom politikere og medier, bruger sprog til at forme og opretholde diskriminerende ideologier. Hermed kan der også ses på, hvordan disse mere subtile former for diskriminerende sprogbrug er medvirkende til at opretholde den marginaliserende racialisering. Dette kan hjælpe med at belyse, hvordan racialisering opretholdes og legitimeres gennem autoritære diskurser. Derudover kritiserer Schwartzman yderligere Butlers teori for dens mangel på konkretisering i beskrivelsen af, hvordan modstand og subversion konkret skal udfolde sig. Schwartzmans kritik kan således anvendes til at åbne op for en diskussion om, hvordan der i tilfælde af racialisering kan organisere kollektiv og individuel modstand for at bekæmpe de strukturer, der opretholder denne praksis. I denne sammenhæng kan det overvejes, hvem der har potentiale til at initiere en sådan subversion, samt hvilke betingelser og faktorer, der skal være til stede for at sikre, at denne modstand bliver vellykket. Schwartzman begrundet vigtigheden af at understøtte juridiske og politiske tiltag som en nødvendighed for at bekæmpe diskrimination. I analysen af racialisering kan Schwartzmans perspektiv dermed også anvendes til at argumentere for nødvendigheden af lovgivning og politiske reformer, der aktivt adresserer og forsøger at nedbryde racialiseringens strukturelle

fundament og eventuelt indføres for at modvirke den diskriminerende diskurs der blandt andet kan påpeges i tildækningsforbudet.

Frantz Fanons teorier fra *Black Skin, White Masks* kan anvendes til at forklare, hvordan kolonialismen ifølge Fanon har efterladt dybe spor i form af racialisering, hvor tidligere koloniserede befolkningsgrupper stadig oplever diskrimination og marginalisering. I den moderne kontekst, som Hervik beskriver, kan tildækningsforbud således betragtes som en videreførelse af denne koloniale arv, hvor specifikke kulturelle udtryk undertrykkes, og der skabes en forestilling om kulturel uforenelighed. Ved at analysere fænomenet racialisering gennem Fanons teorier kan det diskuteres, hvordan denne marginalisering, som Hervik beskriver, bidrager til internaliseringen af negative stereotyper og diskriminerende opfattelser hos de racialiserede individer, hvilket påvirker deres egen forståelse af deres subjektivitet og selvopfattelse, og dermed også måden de præsenterer sig selv i det offentlige rum. Fanon argumenterer således for, at dette kan føre til en psykologisk undertrykkelse, hvor den racialiserede gruppe i "gæst-vært" mentaliteten kommer til at opfatte sig selv som gæster i deres eget land.

Fanon er samtidig blandt dem, der anser race som en social konstruktion designet til at retfærdiggøre undertrykkelse. Derfor er det også rimeligt at antage, at han ville se racialisering som en proces, der bruges til at legitimere etnisk og kulturel diskrimination i overensstemmelse med Herviks analyser. Fanons teori kan dermed anvendes til at understrege behovet for at se ud over de forforståelser, der er forbundet med racialisering og race som faste kategorier, og i stedet fokusere på de magtstrukturer, der opretholder disse opdelinger af mennesker i samfundet.

Nyracisme

I nyere tid er begrebet "nyracisme" blevet en kendt term, der beskriver en tendens, hvor forskelle blandt mennesker igen fremhæves for at skabe en afstand mellem individer i samfundet. Nyracisme, også kendt som "kulturracisme" eller "forskellighedsracisme", har til formål at inkludere nogle folk, mens den udelukker andre. Dette betegner dermed samme problematik som den "kulturelle racisme", der tidligere er redegjort for i afsnittet om "Racisme i en dansk kontekst". Begrebet nyracisme opstod i slutningen af det 20. århundrede og beskriver ifølge Hervik en nyere politisk retorik, der fokuserer på forskelle ved at se på forestillinger om kultur, etnicitet, tilhørsforhold og forskellighed, snarere end på den tidligere nævnte raceteori, der er biologisk funderet. Ifølge Hervik

kan både racisme og nyracisme analyseres ud fra de samme tre punkter, men de har nogle forskellige hovedfokuser. Hervik skildrer blandt andet forskellene således:

Studiet af "traditionel" racisme tager udgangspunkt i selve de personer, der tilslutter sig en doktrin omkring hierarkisk inddeling af mennesker, hvad angår intelligens, civilisation og moral. "Ny" racisme er også ideologisk baseret, men fremfor at fokusere på, om en person er racist eller ej, ser man i analysen på hvorvidt de handlinger og udsagn, som personen udøver, er racistiske. (Hervik, 2015, s. 38)

Begge former for racisme kan være til stede samtidig, men det er væsentligt at kunne kende forskel på den nyere form (kulturel) og den traditionelle form (biologisk). For dem, der udsættes for enten racisme eller nyracisme, vil resultatet være sammenligneligt, da begge former resulterer i eksklusion. Nyracisme bygger altså på troen om, at forskellige kulturer er uforenelige. Denne forestilling kan ses som en reaktion på påvirkningen af andre kulturer i samfundet, der udfordrer de traditionelle nationale strukturer. Det bliver dermed et forsvar mod for specifikke kulturelle forandringer. Denne nye form for racisme fokuserer ikke nødvendigvis på at fremhæve en kulturs overlegenhed over en anden, men på at insistere på, at kulturer bør holdes adskilt og ikke blandes i et samfund. Nyracismen viser sig særligt, når nogen vurderer, at en specifik kultur befinder sig på det forkerte sted. Denne opfattelse medfører en fremmedgørelse over for andre medborgere og nytilkomne kulturer i et givent "værtsland".

Nyracisme danner derfor også grundlag for en forstærket nynationalisme, baseret på værdier og ideen om, at de borgere, der umildbart ligner hinanden og besidder samme kulturelle værdier, har mere ret til en plads i samfundet og dermed også føler sig berettigede til rettigheder, som de, der ikke er en del af dette fællesskab, ikke bør have adgang til. Nyracismes primære opgave bliver derfor at påpege og fastholde gruppers kendetegn og identitetsmarkører på en måde, så de fremstår som naturlige og uforanderlige. Da nyracisme ikke fokuserer på en ulighed, der er iboende i menneskets biologi, og derfor ikke betoner forestillingen om, at nogle mennesker har mere intrinsisk værdi, kan nyracisme umiddelbart virke lettere fordøjelig og mindre skadelig end den traditionelle racisme. Men nyracisme indeholder i nogen omfang to hovedpunkter, som gør den særligt skadelig. Første hovedpunkt er, at forskellige kulturer ses som ligeværdige, og af den grund kan de, som udøver nyracisme, påstå, at det ikke er racisme eller fremmedhad, de udøver. Det andet hovedpunkt består af ideen om, at selvom kulturer er ligeværdige, er de uforenelige. Der vil derfor ikke eksistere grundlag

for forsoning eller fusion af kulturer, og nytilkomne til et land med andre kulturer vil aldrig kunne blive en del af det land, de kommer til. Den endelige præmis bliver, at det er bedst at bo blandt "sine egne" og ikke blande kulturer (Hervik, 2015, s. 38-40). Hervik beskriver yderligere fem træk, der karakteriserer den nyracistiske retorik og viser, hvordan den "racialiserede anden" fremstilles:

- 1. Forestillingen om uforenelige kulturer.*
- 2. Forestillingen om at det er naturligt at bo blandt ens egne.*
- 3. Forestillingen om at xenofobi er en naturlig reaktion og ikke en del af racisme eller nyracisme.*
- 4. Idéen om at bruge andre ord end race for den betydning, som ordet race bærer med sig, eksempelvis "forskellighed" og "kultur".*
- 5. Benægtelsen af racisme, som vi kender det op gennem historien. (Hervik, 2015, s. 41)*

Ud fra Herviks definition af diskursen inden for nyracismen kan Butlers teori anvendes til at belyse, hvordan disse nyracistiske narrativer kan begrænse måden personer udtrykker deres identitet for personer fra visse kulturer. Dette sker gennem en insisteren på kulturel uforenelighed og fremmedgørelse af andre kulturer, samt fastlåste forestillinger om individets forankring i og konstruktion gennem deres kultur. Dette forhindrer personer fra andre kulturer i at præsentere en version af deres identitet, som ikke på forhånd er underlagt forudindtagede forestillinger. Butler argumenterer for, at dette ikke lever op til det etiske ansvar mennesket har over for hinanden, som indebærer at lade den anden komme til orde og være fortælleren bag sin egen livshistorie og identitet.

Butlers teori kan også belyse den implicitte censur, der kan siges at være til stede i nyracismen som en diskurs i det danske samfund. Fokusset på kulturelle forskelle formulerer den racistiske diskurs på en mere subtil måde, hvilket skjuler den reelle magtstruktur, der stadig resulterer i diskrimination og fremmedgørelse. Dette gør det vanskeligere at undersøge og ændre de underliggende mekanismer for segregation og opfattelsen af "den fremmede" i samfundet. Butler mener efter sigende ikke, at det er passende at pålægge individet retsligt ansvar for nyracistiske ytringer, da den sårende magt bag disse ytringer er strukturel og ikke altid kan forudses af den enkelte taler. Butler foretrækker sin egen tilgang frem for lovgivningsmæssige reguleringer, da loven ofte placerer effektiv skyld og ansvar på den enkelte taler uden at adressere de større politiske kræfter, der bidrager til den underliggende diskurs. Butler understreger, at fokus bør rettes mod gentagelsens kraft i sproget, ikke mod den enkelte talers enkeltstående handling.

Eksempel på nyracisme i Danmark: Ghettolovgivningen

Dette afsnit vil analysere et konkret eksempel på, hvordan det kan påvises, at politiske strukturer i Danmark bidrager til at videreføre og opretholde de ekskluderende mekanismer og perspektiver, der er redegjort for tidligere i denne opgave. Dette afsnit vil demonstrere, hvordan tænkere som Judith Butler og Frantz Fanon kan anvendes til at udføre en kritisk analyse af de diskurser, der i dette tilfælde er til stede ved lovgivningen omkring beboelsesområder med høj koncentration af etniske minoriteter.

Den danske ghettolovgivning, vedtaget i 2018, er en del af en politik for at håndtere udfordringer i områder med høj koncentration af etniske minoriteter og parallelsamfund. Allerede i 2010 fremlagde regeringen en skriftlig begrundelse for nødvendigheden af en aktiv indsats mod ghettoområderne, tituleret "Ghettoen tilbage til samfundet – et opgør med parallelsamfund i Danmark". Indledningsvis præsenteres heri en argumentation for behovet for en sådan indsats:

I Danmark har vi i generationer opbygget et trygt, rigt og frit samfund. Det afgørende bindemiddel har været og er stadig vores værdier. Frihed til forskellighed. Lige muligheder for mænd og kvinder. Ansvar for det fælles. Folkestyre. Respekt for samfundets love. En grundlæggende tillid til, at vi vil hinanden det godt. Det er stærke værdier, som holder Danmark sammen, og som vi ikke skal give køb på. Men der er i dag steder i Danmark, hvor de danske værdier ikke længere er bærende. Og hvor de regler, der gælder i resten af samfundet, derfor ikke har samme effekt. Sådanne tilstande hersker i dag i dele af de boligområder, som vi i daglig tale kalder ghettoer. Det er tilstande, vi skal gøre op med. (Regeringen, 2010, s. 5)⁹

Selve lovgivningen der blev vedtaget i 2018, definerer "ghettoområder" og indebærer tiltag som tvangsflytninger, nedrivning af boligblokke og strengere krav til beboerne i disse områder.

Når der skal klassificeres hvilke beboelsesområder der ved lov skal klassificeres som en ghetto, skal området opfylde følgende kriterier:

---

⁹ Tilgået via link: https://www.regeringen.dk/media/1215/ghettoen_tilbage_til_samfundet.pdf

Der gælder hermed følgende ghettokriterier for fysisk sammenhængende almene boligafdelinger med mindst 1.000 beboere:

1. Andelen af beboere i alderen 18-64 år, der er uden tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelse, overstiger 40 pct. opgjort som gennemsnit over de seneste 2 år.
2. Andelen af beboere i alderen 30-59 år, der alene har en grundskoleuddannelse, overstiger 60 pct.
3. Den gennemsnitlige bruttoindkomst for skattepligtige i alderen 15-64 år i området eksklusive uddannelsessøgende udgør mindre end 55 pct. af den gennemsnitlige bruttoindkomst for samme gruppe i regionen.
4. Andelen af beboere på 18 år og derover dømt for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer udgør mindst 3 gange landsgennemsnittet opgjort som gennemsnit over de seneste 2 år.
5. Andelen af indvandrere og efterkommere fra ikkevestlige lande overstiger 50 pct.

På baggrund af ghettokriterierne defineres følgende områdelister, som lægges til grund for målretningen af de indsatser, der igangsættes:

- A. Udsatte boligområder opfylder mindst to af ghettokriterierne 1 til 4.
- B. Ghettoområder opfylder mindst to af kriterierne 1 til 4 og opfylder tillige kriterie 5.
(Udlændinge- og Integrationsudvalget, 2017-18, s. 2)¹⁰

Punkt 5, som klassificerer et område som en ghetto, hvis andelen af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande overstiger 50%, kan ses som særligt problematisk. Denne klassifikation sidestiller indvandrere fra ikke-vestlige lande med sociale problemer som arbejdsløshed, kriminalitet og lav indkomst. Dette indikerer, at det at være indvandrer eller efterkommer fra et ikke-vestligt land i sig selv udgør et problem for samfundet. Den politiske diskurs omkring ghettolovgivningen fokuserer på nødvendigheden af at beskytte "danske værdier" og fremme integration ved at adskille etniske minoriteter. Med udgangspunkt i Frantz Fanons og Judith Butlers teorier kan denne diskurs analyseres

---

¹⁰ Tilgået via link:

<https://www.ft.dk/samling/20171/lovforslag/l231/spm/1/svar/1491390/1898757.pdf>

som et udtryk for kulturel racisme, hvor etniske minoriteter fremstilles som en trussel mod den danske nationale identitet og sociale sammenhængskraft.

Frantz Fanons teori anvendt på ghettolovgivningen

Frantz Fanons teori om internaliseret racisme kan anvendes til at forklare, hvordan beboere i de såkaldte ghettoområder muligvis internaliserer de negative stereotyper og diskriminerende opfattelser, som samfundet pålægger dem. Samtidig kan Fanons teori anvendes til at fremhæve forestillingen, som han beskriver, om, at nogle "hvide" individer anser deres "hvidhed" som overlegen. Denne lovgivning skaber en dikotomi, hvor vestlige værdier i det danske samfund anses for at bidrage positivt, mens en høj koncentration af ikke-vestlige værdier i et boligområde ses på som en trussel. Lovgivningen antyder, at mennesker med en ikke-vestlig baggrund automatisk udgør en trussel mod integration, især hvis de bor i samme beboelsesområde.

Dette perspektiv efterlader en diskurs, hvor det at have ikke-vestlige rødder bliver synonymt med dårlig integration, hvorfor disse individer nødvendigvis skulle besidde uforenelige værdier med det danske samfund. Fanons ønske om en mere inkluderende tilgang belyser, at vi bør stille spørgsmålstejn ved, om det virkelig er manglen på vestlige rødder, der skaber integrationsproblemer, eller om det er den underliggende diskriminerende holdning i samfundet, som Rasmussen også problematiserer i sine foredrag.

Det er dermed muligt at argumentere for, at denne lovgivning uden belæg antager, at ikke-vestlige værdier er skadelige og uforenelige med vestlige værdier, uden at undersøge, hvilke specifikke værdier der er problematiske, eller hvorfor disse værdier ikke kan integreres i en dansk kontekst. En mere inkluderende tilgang ville, i forlængelse af de anvendte teorier, kræve en dybere forståelse af de kulturelle dynamikker og en vilje til at anerkende værdien af kulturel mangfoldighed i tråd med Fanons og Rasmussens teorier om race, identitet og integration.

Denne lovgivning kan skabe en følelse af mindreværd og fremmedgørelse blandt de individer, denne klassificering omfatter. Butlers teori om performativitet kan hertil belyse, hvordan sprogbrug og diskurser konstruerer og opretholder disse negative forestillinger om etniske minoriteter.

Dermed er det muligt at argumentere for, at ghettolovgivningen skaber et narrativ, hvor ikke-vestlige indvandrere ses som en trussel mod danske værdier, uden at der i denne lovgivning opstilles en præmis for, hvordan disse mennesker konkret udfordrer eller udvasker disse værdier. Lovgivningen

kan dermed medvirke til at konstruere en uhensigtsmæssig forestilling om etniske minoriteter, både på individuelt og samfundsmæssigt niveau.

Dette eksempel illustrerer, hvordan ghettolovgivningen og den tilhørende politiske diskurs er med til at opretholde og forstærke kulturel racisme i Danmark. Ved at anvende Fanons og Butlers teoretiske rammer kan der skabes en dybere forståelse af de strukturelle og psykologiske dynamikker, der ligger til grund for denne form for racisme, og hvordan den påvirker de berørte samfundsgrupper. Dette bidrager til en mere nuanceret analyse af, hvordan sprogbrug, national identitet og juridiske strukturer spiller en rolle i opretholdelsen af racemæssige hierarkier i Danmark.

Judith Butlers teori anvendt på ghettolovgivningen

Judith Butlers teorier kan anvendes til at gennemføre en relevant analyse og kritik af ghettolovgivningen på flere niveauer. Butlers perspektiver tilbyder både en forståelsesramme og et middel til at udfordre de underliggende mekanismer i denne lovgivning. Butlers begreb om performativitet, som skaber reelle sociale konsekvenser, kan demonstrere, hvordan diskursen i ghettolovgivningen påvirker individers identitetsskabelse og samfundets opfattelse af disse individer. Med udgangspunkt i Butlers værker kan der argumentere for, at klassificeringen af ghettoer bidrager til en stigmatisering af beboerne, som opretholder dem som "problematiske" og dermed marginaliserer dem yderligere. Den sproglige diskurs, som anvendes i denne lovgivning, kan kritiseres for at bidrage til en negativ identitetsdannelse og social eksklusion af de berørte individer.

Denne opretholdelse af negative forestillinger om ikke-vestlige individer fastholder dem i en social konstruktion, som ikke åbner for en dialogisk og inkluderende tilgang. Ifølge Butler er det hertil essentielt at undgå etisk vold, hvilket indebærer en åbenhed over for forskellige fortolkninger af individer ved at undgå en narrativ fortælling af disse individer. Det kan dermed med Butlers teori argumentere for, at ghettolovgivningen, som den er formuleret, fastholder en negativ kategorisering og skaber en performativitet, der bidrager til et negativt selv billede hos de marginaliserede individer samt opretholder et ulige hierarki blandt danske borgere.

Denne lovgivning bør således overvejes i forhold til, hvordan den påvirker individers oplevelse af anerkendelse og deres egen identitetsdannelse og selvforståelse, samt hvordan dette fastlåser individer og deres udvikling af deres identitet. Ved at fastholde en sådan lovgivning bidrager politikerne til både at skabe og opretholde en negativ sproglig historicitet, hvor folk fra ikke-vestlige

baggrunde og folk fra ghettoer forstås som problematiske for samfundet. Diskursen i denne lovgivning gentager og opretholder en problematisk diskurs, som historisk har været rettet mod denne befolkningsgruppe, og Ifølge Butler er der et etisk ansvar over for at være bevidst om netop dette.

Butler kan dermed anvendes som argument for, at lovgivningen burde være mere opmærksom på den sproglige historicitet, som bruges til at kategorisere denne befolkningsgruppe. Lovgivningen kan ses som et udtryk for politisk og magtstrukturel fordømmelse af en særlig befolkningsgruppe, og kan med Butlers teori beskrives som et udtryk for de mekanismer, der sker, når én dømmer andre som et ønske om at hæve sig over "den anden". Dette skaber en uhensigtsmæssig distance og lader ikke de dømte præsentere sig på den måde, som de eventuelt kunne ønske det. Ghetto Lovgivningen kan således ses som en form for etisk vold, hvor individer "lammes" og begrænses i deres mulighed for selvrealisering ved at nægte dem indflydelse på, hvordan de opfattes. Butler argumenterer yderligere for, at vi som sociale væsner altid er underlagt en implicit censur, hvilket også er tilfældet her ud fra det danske samfunds forståelse af acceptable ytringer. Selv om nogle sandsynligvis hertil vil hævde, at lovgivningen ikke har til hensigt at stigmatisere ikke-vestlige beboere, men er udtryk for en nødvendighed for at sikre samfundets tryghed, kan den dog stadig godt være problematisk i dens dialektik. I lyset af forståelsen af implicit censur kan der også inddrages Rasmussens teorier om, at denne lovgivning kan ses som et udtryk for en ny racistisk diskurs i samfundet, som er mindre eksplicit, men som alligevel marginaliserer individer på baggrund af deres etniske herkomst, hvilket medfører væsentlige samfundsmæssige konsekvenser.

Lisa H. Schwartzmans teori anvendt på ghetto Lovgivningen

På baggrund af Lisa H. Schwartzmans kritik af Judith Butlers teorier er det også relevant at overveje perspektiv på ghetto Lovgivningen i Danmark. Schwartzman kritiserer Butler for at være for fokuseret på sprogets rolle i identitetsdannelse og dets sårende virkning, og hun påpeger, at Butler ikke tilstrækkeligt forholder sig til de konkrete konsekvenser på individniveau. I denne sammenhæng kan Schwartzmans kritik anvendes til at argumentere for vigtigheden af at analysere, hvordan marginaliseringen af individer gennem ghetto Lovgivningen skaber samfundsstrukturer, der kan forringe disse menneskers muligheder for beskæftigelse, bolig og andre ressourcer. Samfundsmæssigt kan der argumenteres for, at dette vil medføre en diskurs, der fremstiller disse individer som problematiske for det danske samfund.

Schwartzman påpeger, at Butler mangler klare retningslinjer for politisk handling i situationer, hvor sproget undertrykker individer. Ved at anvende denne kritik på ghettolovgivningen kan der argumenteres for nødvendigheden af konkrete politiske tiltag, der direkte adresserer de problemer, som beboerne i de såkaldte "ghettoer" står overfor. Dette kunne omfatte politikker rettet mod økonomisk støtte, forbedring af boligforhold og uddannelsesmæssige initiativer, der fremmer beboernes muligheder og styrker deres ressourcer.

Derudover bør der indføres politiske tiltag, der problematiserer kategoriseringen af boligområder baseret på beboernes etnicitet. Dette ville kræve en mere nuanceret tilgang til lovgivningen, der ikke blot ser på beboerne som en homogen gruppe, men som komplekse individer med forskellige behov og udfordringer. En væsentlig del af Schwartzmans kritik handler om behovet for at fokusere på strukturel forandring fremfor blot diskursiv ændring. Når det kommer til ghettolovgivningen, kan denne kritik anvendes til at argumentere for, at der er behov for mere konkrete politiske ændringer i de sociale og økonomiske strukturer, der skaber og opretholder ghettodannelser. Dette kunne inkludere politikker rettet mod økonomisk støtte, forbedring af boligforhold, og uddannelsesmæssige initiativer, og dermed fremme beboernes muligheder og styrke deres resurser.

Schwartzmans perspektiv understreger således, at det ikke er tilstrækkeligt at ændre den diskursive ramme; der er også behov for konkrete, strukturelle reformer, der kan skabe varige forbedringer i levevilkårene for de marginaliserede beboere. Ved at anvende Schwartzmans kritik på ghettolovgivningen kan disse argumenter fremhæve nødvendigheden af at anerkende og adressere de sociale og økonomiske strukturer, som de negative sproglige narrativer og selve lovgivningen bidrager til at opretholde.

Afslutning

Afslutningsvis kan der med udgangspunkt i de præsenterede teorier og eksempler konkluderes, at etnisk diskrimination som fænomen i moderne dansk kontekst er et komplekst og flerdimensionelt problem, som kræver en dybtgående forståelse af både historiske og nutidige magtstrukturer. Gennem denne opgave er der blevet undersøgt, hvordan teorier af Frantz Fanon og Judith Butler kan anvendes til at belyse racialiseringens og nyracismens mekanismer og konsekvenser. Lisa H. Schwartzmans kritik af Butler har ydermere bidraget til at nuancere forståelsen af sprogets magt og betydningen af kontekst i diskriminerende ytringer samt til at udfolde debatten om, hvordan magthavere i samfundet også har et medansvar.

Frantz Fanon: Kolonialismens arv og internaliseret racisme

Frantz Fanons teorier, som er blevet præsenteret ud fra Fanons værk *Black Skin, White Masks*, giver os en grundlæggende forståelse af, hvordan kolonialismen har skabt vedvarende spor af racialisering og nyracisme. Fanon påpeger, at kolonitiden ikke alene har efterladt økonomiske og politiske uligheder, men også dybe psykologiske "sår". Den koloniserede internaliserer kolonisatorens syn på sig selv som den "anden", hvilket fører til en form for selvforagt og fremmedgørelse. Denne internalisering af negative stereotyper kan forklare, hvordan tidligere koloniserede befolkningsgrupper stadig oplever diskrimination og marginalisering i nutidens samfund.

Fanons analyse er særlig relevant i forståelsen af, hvordan moderne love og politikker, som for eksempel tildækningsforbud, kan ses som en videreførelse af de koloniale strukturer. Disse forbud undertrykker visse kulturelle udtryk og skaber en forestilling om kulturel uforenelighed, der ekskluderer minoriteter fra det generelle nationale fællesskab. Fanons teori om internaliseret racisme og psykologisk undertrykkelse kan dermed anvendes til at forstå, hvordan etnisk diskrimination ikke kun er en ekstern social praksis, men også skal forstås som en intern kamp for anerkendelse og værdighed. Ved at anvende Fanons teorier på den moderne danske kontekst kan vi se, hvordan historiske magtstrukturer og sprogets historicitet fortsat påvirker samfundets narrativer. For eksempel kan ghettolovgivningen, som tidligere nævnt i opgaven, analyseres som en videreførelse af den koloniale racialisering. Lovgivningen, der fokuserer på at regulere og kontrollere bestemte befolkningsgrupper baseret på deres etniske baggrund, afspejler en fortsættelse af kolonialismens opdeling og hierarkisering af mennesker.

Fanon ville argumentere for, at denne form for lovgivning ikke kun har økonomiske og politiske konsekvenser, men også dybtgående psykologiske effekter. De berørte grupper kan risikere at internalisere den diskriminerende behandling og begynde at se sig selv gennem racialiseringens perspektiv, hvilket fører til en nedbrydning af deres selvværd og identitet. For at modvirke dette foreslår Fanon en radikal omstrukturering af samfundet, hvor minoriteters kulturelle og historiske bidrag anerkendes og værdsættes.

Judith Butler: Performativitet og sprogets magt

Butlers teorier om performativitet, især i værkerne *Giving an Account of Oneself* og *Ordenes vold*, giver os en ramme til at forstå, hvordan sprog og handlinger ikke blot afspejler, men også skaber sociale realiteter. Butler argumenterer for, at identiteter er resultatet af gentagne handlinger og sprogbrug, og at disse identiteter kan udfordres og omformes ved at ændre og modsætte sig de gentagelser, der konstituerer dem. Dette perspektiv er særligt nyttigt i analysen af, hvordan diskriminerende sprogbrug kan opretholde og forstærke sociale skel og marginalisering af befolkningsgrupper.

Butler fremhæver, at sproglige ytringer har performative effekter og dermed kan medføre virkninger, der fører til eksklusion og marginalisering. Ved at forstå sprog som en form for handling, der konstituerer sociale realiteter, er det væsentligt at se på, hvordan diskurser om national identitet og "danskhed" kan virke ekskluderende over for dem, der ikke passer ind i den gængse fortælling. Butlers teori understreger dermed behovet for at udfordre og omforme de sproglige normer, der opretholder hierarkier baseret på kultur og etnicitet, for at modvirke etisk vold.

Et centralt aspekt af Butlers teori er, at sproget har magten til at konstituere identiteter og sociale realiteter. Dette betyder, at de ord og udtryk, vi bruger, kan have dybtgående konsekvenser for, hvordan mennesker opfatter sig selv og hinanden. Diskurser omhandlende danskhed og national identitet kan derfor have en ekskluderende effekt på etniske minoriteter, der ikke passer ind i den narrative forestilling af disse kategorier. Butlers begreb om performativitet kan anvendes til at analysere, hvordan disse diskurser dermed skaber og opretholder hierarkier der historisk set er baseret på genetisk ophav. En videre praktisk anvendelse af Butlers teori kunne være at analysere mediernes sprogbrug i forhold til minoriteter, da medierne spiller en central rolle i at forme offentlighedens opfattelser og enten kan bidrage til at opretholde stereotype forestillinger eller udfordre dem. Ved at være opmærksomme på måden, hvorpå minoriteter fremstilles i medierne, kan

vi begynde at påvirke og omforme de samfundsmæssige narrativer og skabe en mere inkluderende diskurs, som i højere grad sikrer, at alle borgere i samfundet opnår en følelse af inklusion og genkendelig anerkendelse.

Lisa H. Schwartzman: Kritik af Butlers abstraktion og fokus på kontekst

Schwartzman kritiserer Butlers teori for dens mangel på konkretisering og dens tendens til at undervurdere de forankringer, som etablerede magtstrukturer og sociale konventioner udgør og opretholder, og som modstår samfundsmæssige ændringer. Schwartzman er enig med Butler i nødvendigheden af at analysere sprogets virkning inden for dets sociale og historiske kontekst, men mener hertil også, at dette er muligt i isolerede situationer. Schwartzman påpeger, at sprog ikke alene har magt til at forandre virkeligheden, men at denne magt er afhængig af de omgivende sociale strukturer og institutioner.

Schwartzmans kritik er derfor værdifuld i analysen af racialisering og nyracisme i en nutidig dansk kontekst, da den fremhæver behovet for en dybere forståelse af de strukturelle og institutionelle rammer, hvori diskriminerende ytringer finder sted. Schwartzman argumenterer yderligere for, at ændringer i sprogbrug ikke alene er tilstrækkelige til at nedbryde de magtstrukturer, der opretholder etnisk diskrimination og nyracisme. I stedet mener Schwartzman, at dette kræver konkrete handlinger og politiske tiltag, der aktivt adresserer og forsøger at ændre de sociale og institutionelle kontekster, der på nuværende tidspunkt legitimerer og opretholder diskriminerende praksisser.

En af Schwartzmans centrale pointer er, at Butlers teori om performativitet risikerer at blive for abstrakt og løsrevet fra de konkrete sociale realiteter, der eksisterer i samfundet, hvor diskrimination finder sted. Schwartzman understreger derfor nødvendigheden ved at tage højde for de specifikke sociale og historiske kontekster, som ytringer og handlinger indgår i. Dette perspektiv kan anvendes til at analysere, hvordan bestemte lovgivninger som tildækningsforbudet og ghettolovgivningen fungerer inden for en bredere social og politisk ramme, der marginaliserer bestemte grupper af individer.

Ved at kombinere Schwartzmans fokus på kontekst med Butlers teori om performativitet kan vi opnå en mere nuanceret forståelse af, hvordan diskriminerende praksisser opretholdes og kan udfordres. Det kræver en dybdegående analyse af de magtstrukturer, der ligger bag diskriminerende ytringer, samt en strategi for at ændre disse strukturer gennem både sproglige og politiske midler.

Opsamling på teorier og eksempler

Gennem analysen af racialisering ved hjælp af Fanons, Butlers og Schwartzmans teorier er der forsøgt at skabe en nuanceret forståelse af, hvordan racialisering fungerer som en kompleks social proces. Fanons teorier har givet os indblik i de psykologiske og historiske aspekter af racialisering, mens Butlers teori om performativitet har hjulpet os med at forstå sprogets rolle i skabelsen og opretholdelsen af sociale hierarkier. Schwartzmans kritik har fremhævet vigtigheden af at analysere sprog inden for dets sociale kontekst og nødvendigheden af konkrete handlinger for at skabe reel forandring. Ved at anvende disse teoretiske perspektiver kan det konkluderes, at bekæmpelse af racialisering og nyracisme kræver en flerdimensionel tilgang, der både tager højde for de psykologiske, sproglige og strukturelle aspekter af fænomenerne. Det er ikke alene nok at ændre sprogbruget eller individuelle handlinger; det kræver også en dyberegående reformering af de institutionelle og sociale strukturer, der opretholder antagelser om racemæssige hierarkier og kulturel uforenelighed.

I en moderne dansk kontekst betyder dette, at vi skal være opmærksomme på, hvordan lovgivning og politiske diskurser kan virke ekskluderende, og dermed aktivt arbejde mod at skabe inkluderende samfundsstrukturer, der anerkender og værdsætter ideen om en større kulturel mangfoldighed. Dette kræver også en kontinuerlig indsats for at udfordre og ændre de sproglige normer og praksisser, der bidrager til marginalisering af minoriteter. Afslutningsvis kan der konstateres, at en dybere forståelse af racialisering og nyracismen gennem de præsenterede teorier ikke blot giver os redskaber til at analysere fænomenerne, men også viser vejen frem mod mere retfærdige og inkluderende samfund. Gennem en kombination af teoretisk indsigt og praktisk handling kan arbejdet mod at nedbryde de strukturer, der opretholder racemæssige hierarkier og diskrimination, og skabe et samfund, hvor alle individer uanset deres kulturelle eller etniske baggrund har lige muligheder og opnår anerkendelse af, hvem de er.

Mulige fremtidige perspektiver

Med udgangspunkt i de fremførte teorier vil jeg afslutningsvis argumentere for, hvordan denne opgave kan understøtte mulige tiltag og strategier i det nuværende samfund. Inspireret af Schwartzmans perspektiver fremstår det nødvendigt at gennemgå og reformere eksisterende lovgivninger for at sikre, at de ikke bidrager til opretholdelsen af diskriminerende samfundsstrukturer.

Samtidig bør der overvejes en etablering af nye reformer for at sikre, at fremtidige lovgivninger tager hensyn til beskyttelsen af minoriteters rettigheder og fremmer inklusion.

Et anden muligt tiltag kunne være implementeringen af uddannelsesinitiativer, der fokuserer på at oplyse alle danskere om de historiske og strukturelle aspekter af racialisering og diskrimination. Dette ville kunne integreres på alle uddannelsesniveauer og anvendes som et værktøj til at øge bevidstheden om, hvordan sproget kan virke skadeligt, samt hvordan sproglige narrativer kan påvirke strukturer, der fører til nyracisme i samfundet.

Medierne spiller en væsentlig rolle i samfundets diskurs, og det er derfor afgørende, at medierne opfordres til at reflektere over deres ansvar. Dette indebærer en bevidsthed om konsekvenserne af deres sprogbrug og et forøget fokus på repræsentation af minoriteter.

Som en overordnet ramme for disse initiativer vil det yderligere være relevant, at Danmark investerer i forskning, der undersøger de forskellige dimensioner af racialisering i Danmark og konsekvenserne heraf. Resultaterne af sådanne undersøgelser kan anvendes som rettesnor for, hvilke tiltag der vil være relevante at implementere samt give en dybere forståelse af de konsekvenser, som diskrimination har for nogle danskere.

Ved at implementere disse strategier kan der opstå en begyndende håndtering af de komplekse udfordringer, som etnisk diskrimination udgør, og dermed også et arbejde mod et mere retfærdigt og inkluderende samfund. Dette er sandsynligvis en langvarig proces, der kræver vedholdenhed og engagement fra flere sektorer i samfundet, men ved en implementering af væsentlige tiltag og en fælles indsats kan der skabes varige forandringer. Denne opgave har således demonstreret, hvordan en dybdegående teoretisk analyse kan give os relevante redskaber til at forstå og bekæmpe diskrimination på grund af etnicitet. Ved at kombinere Fanons, Butlers og Schwartzmans indsigter med konkrete handlinger, kan der arbejdes mod at skabe et samfund, hvor alle individer har lige muligheder for at trives og bidrage til fællesskabet.

Litteraturliste

Bøger

Austin, J. L. (1997). *Ord der virker*. Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A.S.

Butler, J. (2005). *Giving an Account of Oneself*. New York: Fordham University Press.

Butler, J. (2020). *Ordenes vold* (1. udgave). Aarhus: Forlaget Klim.

Fanon, F. (2021). *Black Skin, White Masks*. Great Britain: Penguin Books, Penguin Random House.

Marker, S. L., & Hendricks, V. F. (2019). *Os og dem: Identitetspolitiske akser, idéer og afsporede debatter* (1. udgave). København: Gyldendal.

Publikationer og artikler

Danske Love. (u.d.). Straffeloven § 134b. Tilgået d. 15/06/2024. Hentet fra <https://danskelove.dk/straffeloven/134b>

Folketinget. (2017-2018). Ghetto Lovgivning. Tilgået d. 20/06/2024. Hentet fra <https://www.ft.dk/samling/20171/lovforslag/l231/spm/1/svar/1491390/1898757.pdf>

Hervik, P. (2015). Race, "race", racialisering, racisme og nyracisme. *Tidsskriftet Dansk Sociologi*, (Nr. 1).

Institut for Menneskerettigheder. (2023). *Oplevet etnisk diskrimination i Danmark*. Hentet fra <https://menneskeret.dk/files/media/document/Oplevet%20etnisk%20diskrimination%20i%20Danmark.pdf>

Rasmussen, K. (2004). Hvad er dansk racisme? Hentet fra https://www.researchgate.net/publication/339640355_HVAD_ER_DANSK_RACISME

Schwartzman, L. (2002). Hate Speech, Illocution, and Social Context: A Critique of Judith Butler. *Journal of Social Philosophy*, 33(3), Blackwell Publishing.

TV2 Nyheder. (2018, 23. oktober). FN: Frankrig krænker menneskerettighederne med burkaforbud. Hentet fra <https://nyheder.tv2.dk/udland/2018-10-23-fn-frankrig-kraenker-menneskerettighederne-med-burkaforbud>

Regeringen. (2010, oktober). Ghettoen tilbage til samfundet. Hentet fra https://www.regeringen.dk/media/1215/ghettoen_tilbage_til_samfundet.pdf

Justitsministeriet. (2018, 6. februar). Tildækningsforbud. Hentet fra https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2018/lovforslag_tildaekningsforbud.pdf

Billede

Special, Independent. (2020, 7. april). Tilgået d. 16/06/2024. Hentet fra <https://pixabay.com/photos/special-independent-different-team-5012919/>